

**Západočeská univerzita**

**Fakulta filozofická**

**Bakalářská práce**

**Plzeň 2017**

**Jan Homolka**

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

**Bakalářská práce**

**Problematika potencionálního separatismu - případ**

**Skotska**

**Jan Homolka**

Plzeň 2017

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

**Studijní program Politologie**

**Studijní obor Politologie**

**Bakalářská práce**

**Problematika potencionálního separatismu - případ**

**Skotska**

**Jan Homolka**

*Vedoucí práce:*

Doc. PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

*Plzeň, duben 2017*

.....

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Doc. PhDr. Přemyslu Rosůlkovi, Ph.D. za jeho užitečné rady a za čas, který věnoval konzultacím mé práce.

## **Obsah**

1. Úvod.....	7
2. Národ, národnost a stát.....	10
3. Nacionalismus .....	11
4. Nacionalismus a možnosti sebeurčení .....	15
4. 1. Autonomie.....	15
4. 2. Decentralizace a devoluce.....	18
4. 3. Federalismus .....	18
4. 4. Secese .....	19
5. Stručný vývoj skotského nacionalismu do roku 1934 .....	21
6. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1934 –1960.....	22
7. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1960 – 1979.....	25
8. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1979 – 1990.....	31
9. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1990 – 1999.....	36
10. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 2000 – 2007.....	42
11. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 2007 – 2017.....	45
12. Shrnutí a závěrečná analýza .....	51
13. Závěr.....	57
14. Seznam použité literatury.....	58
15. Resumé .....	64

## 1. Úvod

Cílem této bakalářské práce je zjistit charakter skotského nacionalismu resp. jestli je charakteru devolučního či secesionistického. Problematika skotské nezávislosti je v posledních desetiletí stálou agendou v britské politické scéně. Důvod může být spatřen v úspěchu Skotské národní strany (dále SNP) ve volbách do Skotského parlamentu v roce 2011. V tomto vládním období se SNP úspěšně podařilo vyjednat a uspořádat referendum o skotské nezávislosti. Avšak problematika skotského nacionalismu a otázka nezávislosti nejsou novým fenoménem v britské společnosti. Začali se výrazněji projevovat už po druhé světové válce, kdy se britské impérium začalo drobit a ze Skotska zbyla jen periférie „malého“ Spojeného království. Od té doby se otázka skotské nezávislosti a nacionalismu vyskytuje v britské společnosti a její politické scéně, kdy se podpora pro nezávislost či jinou formu sebeurčení vyskytuje během celého období, ale její intenzita se snižuje či zvyšuje ve vztahu k různým faktorům.

V teoretické části práce se zaměřím na konceptualizaci pojmů, jakými jsou národ, národní identita, stát či nacionalismus. Budu se zde zabývat definičními prvky národa, konceptem národního státu či národními identitami v kontextu Skotska. U definice nacionalismu vytyčím jeho základní myšlenky a zároveň koncepty, které se dají pod pojem nacionalismus zahrnout. Taktéž zde definuji nacionalismus občanského a etnického typu, které jsou užitečné při charakterizování skotského nacionalismu v praktické části. Ve druhé části teoretické části se zaměřím na vztah nacionalismu a různých forem sebeurčení od autonomie, devoluce, federalismu až po secesi. Ačkoliv devoluce spadá pod teritoriální autonomii, rozhodl jsem se jí věnovat samostatnou podkapitolu, kdy devoluce může nabírat různých forem a je důležitá v kontextu skotského nacionalismu. V této části je též vytyčen rozdíl mezi separatismem a secesionismem.

V praktické části práce se zaměřím na období od roku 1934, kdy byla založena SNP, až do roku 2017 a debatě o vystoupení Velké Británie z Evropské unie. Avšak pro uvedení do skotsko-britských poměrů představím stručný vývoj

skotského nacionalismu od roku 1707, tedy od vzniku Unie. Jednotlivé kapitoly praktické části jsou pak děleny dle důležitých milníků ve Velké Británii, které měly vliv na vnímání skotského nacionalismu či otázku nezávislosti nebo jiných forem sebeurčení. První období mezi lety 1934 – 1960 bude popisovat poválečnou rekonstrukci země a labouristy zaváděnou politiku *welfare state*. SNP v tomto období zůstává marginální stranou. Avšak zájem o skotský nacionalismus projevují konzervativci i labouristé a to z důvodu získání hlasů skotských voličů, ale bez závazných prohlášení. Druhé období mezi lety 1960 – 1979 zachytí nárůst v popularitě SNP díky krizi nastoleného státu blahobytu, objevení zásob ropy v Severním moři a následně vyvolané první referendum o devoluci. V následujících dvou obdobích mezi lety 1979 – 1990 a 1990 – 1999 zanalyzují vládu Margaret Thatcherové a vliv její politiky na skotské občany a Skotsko samotné a ve druhém zmíněném období bude analyzováno redefinování labouristické strany a cesta k dalšímu referendu o devoluci. Nutno poznamenat, že SNP ve výše zmíněných rocích dosahovala velmi nízkých volebních výsledků. Poslední dvě období mezi lety 2000 – 2007 a 2007 – 2017 bude analyzován volební nárůst SNP, jejich jednobarevná vláda ve Skotském parlamentu, cesta k referendu o nezávislosti a taktéž referendum o vystoupení z Evropské unie.

Ve své bakalářské práci jsem si stanovil tři výzkumné otázky, na kterých budu sledovat charakter skotského nacionalismu. Jedná se o:

„Jaký je vliv ekonomické a politické situace na charakter skotského nacionalismu?“

„Jaký vliv má národní identita na charakter skotského nacionalismu?“

„Jaký vliv má členství Velké Británie v Evropské unii na charakter skotského nacionalismu?“

Prostředkem k zodpovězení otázky, zda je skotský nacionalismus charakteru secesionistického nebo devolučního, mi bude analýza programů SNP, výroků lídrů SNP, postojů celobritských stran k otázce nezávislosti či devoluce anebo jednotlivých komisí či zpráv spojené s touto problematikou. Dále jsem



využíval veřejná mínění ohledně podpory devoluce, nezávislosti či rozšiřování kompetencí Skotského parlamentu. Využíval jsem rovněž průzkumy ohledně samotných Skotů, zda se identifikují více či méně se skotskou národní identitou nebo britskou národní identitou. Průzkumy ohledně veřejných mínění jsem do své práce zakomponoval až za období pozdních sedmdesátých let, která jsou charakteristická nárůstem nacionalistických tendencí, což vzbudilo zájem o průzkumy tohoto typu.

Ve své práci jsem využíval zejména knihy a odborné články autorů, které se vztahovaly k problematice Skotska. Dále se jednalo o internetové portály jako BBC, The Scotsman, The Economist anebo Ipsos MORI. Taktéž jsem jako zdroje informací využíval programů SNP nebo vládních dokumentů.

## 2. Národ, národnost a stát

Otázka národa a nacionalismu je důležitým tématem na poli světové politiky, kdy nacionalismus samotný může být označen za jednu z nevlivnějších či nevlivnější ideologií posledních dvou století. V období sílení nacionalismu jako ideologie začal být přejímán názor, že národy mají právo na sebeurčení a na vládu nad sebou samými. Tím pádem ideální politický útvar byl zastoupen konceptem národního státu, kdy hranice jsou formovány s ohledem na území obývané daným etnikem (Keating 1996: 24). Koncept národního státu má základy v polovině 19. století, kdy jeho klasickou formulaci podal Pasquale S. Mancini. Jednalo se právě o ideu, že v hranicích státu bude žít jen a právě daný národ (výjimkou jsou emigranti) a stát by byl bez národnostních menšin. Největší kritika tohoto konceptu byla nemožnost realizace takového národního státu (Waldenberg 2003: 437).

Tento problém národního státu otevírá otázku o podobě vztahu mezi státem a národem. Jelikož stát může existovat bez vlastního národu či na druhou stranu ve státě může být přítomno více národů a takových to kombinací je více. V návaznosti na předchozí odstavec je tedy milné přisuzovat každému státu národ nebo považovat každý svrchovaný stát za národní stát. Podkladem pro toto tvrzení může být existence států dávno před vznikem některých národů či obráceně dřívější existence některých národů před nynějšími státy. Poté může být stát a národ definován takto:

„Stát je legální a politická organizace s pravomocí vyžadovat poslušnost a loajalitu od občanů. Národ je komunita lidí, jejíž členové jsou společně vázáni smyslem pro solidaritu, společnou kulturou a národní uvědoměním se“ (Seton-Watson 1977: 1-2).

Na pojem národ je nahlíženo z mnoha perspektiv, kdy jednotlivé přístupy k vymezení tohoto pojmu se vzájemně značně liší. Avšak mezi konkurenčními modely představující koncept národa existuje shoda. Mezi onu shodu patří, že národy jsou územně vymezené jednotky s obyvatelstvem, které ono území považuje za svou vlast. Členové na tomto území sdílejí masovou kulturu, společné historické mýty, vzpomínky a tradice. Podmínky konceptu národa se

taktéž opírají o systém práv a povinností společné pro všechny členy, kdy je i typická dělba práce, společný systém výroby a možný ekonomický pohyb napříč teritoriem. Tyto předpoklady a požadavky jsou přijímány jak nacionalisty, tak i jejich kritiky. Jedná se tedy o multidimenzionální pojetí, které sám autor považuje za ideál typ, kdy v praxi lze nalézt mnoho odchylek (A. D. Smith 1998: 13-14).

V kontextu Spojeného království existuje několik národních identit, které se od sebe vzájemně liší. V případě Skotska se jedná o *Scottishness*<sup>1</sup> a *Britishness*<sup>2</sup>. Tyto dva pojmy pod sebe zahrnují obsah skotské či britské národní identity, jak je vnímána a co je potřeba k tomu, aby se občan Velké Británie cítil víc jako Skot či Brit, kdy je nemalá skupina Skotů, kteří se cítí být Brity i Skoty zároveň (Finlay 2004: 373-374). Tato národní identita může být dvojího charakteru. Jedná se o charakter etnický, který se pojí s větší izolovaností národa skrze definování občana na základě jazyka, rasy, náboženství. Na druhou stranu občanský charakter je více otevřený resp. inkluzivní, ve smyslu toho, kdo je považován např. za Skota.

### 3. Nacionalismus

Vnímání nacionalismu se postupem času měnilo a jeho definování bylo upřednostňováno před snahami definovat prvky národa. Nacionalismus začal ve svém vývoji ztrácet podporu u liberálních hnutí a na pomyslné ose se přesunul více ke konzervativnímu typu politiky, kdy začal být formován jako protipól socialismu. Hlavním motorem nacionalismu se tehdy stala víra ve slavnou minulost národa, vojenské úspěchy či v neposlední řadě důraz na nadřazenost nad jinými národy (Heywood 2005: 156-157).

Po událostech Druhé světové války, ve které toto vnímání ideje nacionalismu sehrálo svou roli, se nacionalistické hnutí přesunulo do zemí Afriky a Asie, kde tak ospravedlňovali nárok na sebeurčení a zbavení se koloniální nadvlády. Což vyústilo v roce 1960, který je znám jako Rok Afriky, získáním

---

<sup>1</sup> Skotská národní identita

<sup>2</sup> Britská národní identita (státní)

nezávislosti několika africkými státy. Svou relevanci neztrácí ani v nastávajících dekádách, kdy se projevuje v politické sféře po konci Studené války po rozpadu mnohonárodnostního východního bloku (Rosůlek 2007: 70). To ale neznamená, že nacionalismus vymizel z liberálních demokracií. Jako dobré příklady projevujícího se nacionalismu poslouží kanadská provincie Québec, Katalánsko ve Španělsku nebo Skotsko ve Velké Británii. Rozšiřování nacionalismu v celosvětovém měřítku pak může být důsledkem evropanizace a modernizace nezápádních a předmoderních civilizací.

„Jako fenomén moderní evropské historie je rozmach nacionalismu úzce spojen s počátky prosazování se suverenity lidu, teorií vládnutí na základě aktivního „souhlasu ovládaných“, rozvojem sekularismu, oslabování dřívější náboženské, kmenové, rodové či feudální loajality a s postupem urbanizace, industrializace a zdokonalováním prostředků komunikace“ (Kohn 2003: 88).

Pro uchopení pojmu nacionalismus na něj lze nahlédnout skrze tvrzení této ideologie resp. skrze pohled na samotné jádro této doktríny. Prvním tvrzením je, že svět je rozdělen do národů, které oplývají vlastní individualitou, historií a osudem. Národ je taktéž symbolem veškeré politické a sociální síly a ztělesněním loajality, která předčí všechny ostatní osobní závazky. Identifikace lidí s určitým národem jim zaručí svobodu a její opravdovou realizaci, a pokud jsou svobodní lidé hlásící se k národu, tak samotný národ musí být svobodný a mít zajištěnou existenci, kdy uznání a existence takového konceptu národa podmiňuje mír a spravedlnost ve světě (Smith 1991: 73-74). Nacionalismus ve své základní podobě opomíjí a ani neuvádí stát, kdy do centra pozornosti a v hierarchii staví na první místo národ s právem na sebeurčení.

Avšak ono předchozí přiblížení jádra nacionalistické ideologie neznamená explicitně, že každý národ bude chtít získat své území a vytvořit tak koncept národního státu, ale jsou spíše známy případy, kdy např. Katalánci, Skotové či Vlámové s nacionalistickými tendencemi spíše upřednostní jistou míru autonomie nad obývaným územím a paritu kultur, nežli cílenou a nezlomnou snahu o nezávislost (Smith 1998: 76).

Pro nacionalismus je taktéž stěžejní propojování minulosti s přítomností s ohledem na formování budoucnosti. Vzpomínky na zlaté věky národů, mýty ohledně původu, kultury hrdinů a předků, které připomínají spojení národa s daným teritoriem jako s vlastí či domovinou. To vše směřuje k tomu, že onen národ je vytrvalý, nezlomný a jeho národní identita přetrvává. Taktéž to legitimizuje ideologii v očích národa jako takovou (Özkirimli 2010: 143). Jinými slovy národní symboly, zvyky a ceremoniály jsou nejúčinnějšími a nejtrvanlivějšími aspekty nacionalismu, kdy ztělesňují jeho základní podstatu a taktéž ho zviditelňují a odlišují od jiných národních nacionalismů či národních identit (Smith 1991: 77).

Obecně se může pojem nacionalismus používat ve více případech, kdy Anthony D. Smith uvádí pět takových možností. Jedná se o proces utváření národů a národních států a jejich přežití. Existence povědomí o svém národu a kladném vztahu k budování jeho prosperity. Může také odkazovat na národní jazyk či národní symboly a jejich význam pro nacionalismus. Dále se jedná o ideologii, která obsahuje kulturní doktrínu a vůli národa spolu s postupem jak této vůle dosáhnout a v poslední řadě se jedná o sociální či politické hnutí, která chtějí oné vůle dosáhnout (Smith 1991: 71-72).

Nacionalismus může tedy být brán jako politický program, který proklamuje právo skupiny, která je definována jako národ, na utvoření státu založeném na hodnotách Velké francouzské revoluce. Národy pak mohou mít dvojí pojetí, kdy jeden je založen na etnických aspektech a druhý na občanských hodnotách. Toto rozdělení tvoří dichotomii a percepce dobrých a zlých pojetí národů, kdy etnicky založené národy jsou brány jako zlé s tendencí se izolovat. Občansky založené národy jsou pak označovány za dobré a inkluzivní (Hobsbawm - Kertzer 1992: 5-6).

Samotný nacionalismus se pak tedy dělí na dva proudy, kdy jeden je brán jako etnický a druhý jako občanský. Oba dva se vzájemně liší, v otázce pojetí národa optikou toho kdo je, nebo není jeho členem a taky jak legitimizují či formulují své nacionalistické požadavky. Etnický nacionalismus považuje členství členů za dané a předepsané na genealogickém základě, na druhé straně

občanský se spíše formuluje na základě individuálně rozhodujících se jednotlivců, kteří se rozhodnou přidat a konstituovat se do komunity. Problém u obou proudů je s tím, že není jasně dané, co je to etnicita. V 19. století byla volně definovaná jako rasa, ale toto pojmenování bylo i kvůli objektivitě a jistému pejorativnímu vnímání opuštěno. Dnes spíše převažují definice etnicity jako lidem daná identita nežli jimi sama vybírána, která je základem pro sociální interakce a politickou mobilizaci v daném kulturním kontextu. Někteří ještě stále doplňují o genetický element a proměnné jako jazyk či víra k etnickému rozlišení (Keating 1996: 4-8).

Hans Kohn rozlišoval dvojí nacionalismus. Prvním typem nacionalismus byl nacionalismus pokrokový, který dále charakterizoval jako liberální a k tomu demokratický. Původ toho nacionalismu situoval do západní Evropy, kde vznikl pod vlivem demokratických koncepcí a myšlenek Velké francouzské revoluce ve spolupráci s anglickým liberalismem. Této nacionalismus symbolicky nazýval západním. Do protikladu k tomuto typu stavěl nacionalismus reakční neboli nezápadní. Ten byl silně ovlivněn etnickou definicí národa, která má kořeny v Německu, a vyznačuje se silnou iracionalitou a autoritativními či mytologickými prvky (Kohn 2003: 94-96). Národní státy, které vznikly na západě, měly hranice statní a národní relativně shodné, kdežto na východě se tyto hranice zcela lišily. Západní společnost se vyvinula z boje za svobodu, ústavu a občanská práva v sekularizovanou a racionální společnost. Národ zde byl skupinou rovnoprávných občanů, ve které byly zdůrazňovány rovná občanská práva bez ohledu na sociální či etnickou příslušnost. Východní nacionalismu byl v těchto aspektech zcela opačný, kdy se vyznačoval iracionální koncepcí lidu, historickou mytologií a představoval určité národní poslání společně se zdůrazňováním kolektivního práva a rozdílnosti tříd i ras (Hroch 2006: 52-53). Ve své práci budu považovat skotský nacionalismu jako nacionalismus západního typu.

Nacionalismus každopádně navazuje na historii národa a sám si ji utváří tak, aby vzbuzovala pocit sounáležitosti a hrdosti k národu. Zde zdůrazňuje fakt, že historie nemusí být vědecky platná ani přesná a nacionalismus je tak založen

na historicky nepřesných událostech nebo událostech vytržených z kontextu. Nacionalismus takto interpretuje historii často z důvodů legitimizování moderních politických a etnických pozic. (Özkirimli 2010: 148-150). Avšak chápání nacionalismu jako věčného, univerzálního a inherentně platícího principu je mylné a nebezpečné. Jedná se o to, že v tomto případě by pojetí nacionalismu vedlo k přirozené nechuti žít s jinými lidmi, a aby jim tito lidé vládli. Nebezpečný aspekt se nachází v samozřejmém statusu nacionalismu, kdy si jeho stoupcí neuvědomují, že zastávají určitou teorii, tudíž o ní ani nepochybují (Gellner 2003: 407).

#### **4. Nacionalismus a možnosti sebeurčení**

S nemožností realizace konceptu národního státu se začala řešit pozice národních menšin v multikulturních státech, které aktivně žádaly o reorganizaci stávající podoby státu (Kymlicka 2007: 30). Ve většině případů tyto tendence doprovází vznik regionálního nacionalistického politického hnutí zastávající ideu ať už samosprávy anebo jiné formy sebeurčení. Toto politické hnutí mohlo existovat i dříve, jen s nárůstem národního cítění získalo na relevanci (Wood 1981: 121). Unitární stát může být reorganizován několika způsoby. V následující části jsou seřazeny možnosti reorganizace státu dle míry delegovaných pravomocí směrem k minoritní skupině. Secesi řadím na poslední místo. Důvodem je teoretické získání veškerých pravomocí a kompetencí pro nově vzniklý stát a jeho vládní tělesa.

##### **4. 1. Autonomie**

Autonomie může sloužit jako prostředek skupiny k sebeurčení nebo zaručení určitých práv pro minoritní skupinu. Minoritní skupina může autonomií sledovat cíl zachování vlastní kulturní identity bez nutnosti vzniku samostatného státu. Autonomie, tedy nezpochybňuje integritu státu, ale zaručuje práva občanům spadající pod působnost autonomie. Avšak v praxi to může vypadat jinak. Příkladem může být, když se nenaplní očekávání státu či skupiny spojená

s nastolením autonomie. Poté může dojít k požadavku na secesi či na přání státu o zrušení dané autonomie (Iftene 2014: 339-340).

První z forem je autonomie personální. Personální autonomie garantuje určitá základní práva jednotlivci, kdy toto právo nemusí být nutně vztaženo k určité distinktivní skupině. Taková práva můžeme nalézt v listině občanských práv a svobod. Avšak personální autonomie tento koncept práv a svobod prohlubuje. Vyskytuje se např. ve společnostech, kterými je znatelně prostoupena místní dominantní kultura. Ta bývá zejména ovlivněna zdejší náboženskou morálkou či tradicí, která určuje vzorec zdejšího chování a je vymáhaná i oficiálními institucemi daného státu. Avšak právo dané personální autonomií stanoví, že cizinec se nemusí zcela podmaňovat tamním praktikám a přizpůsobovat se. Tato forma autonomie je poskytována např. muslimskými zeměmi nemuslimským obyvatelům (Weller 2010: 2).

Druhou formou autonomie je autonomie kulturní. Od personální autonomie se liší tím, že práva jsou garantována jednotlivci na základě jeho příslušnosti k určité skupině. Je lepší a jednodušší garantovat minoritní skupině více definovaných práv, než garantovat, že daná minoritní skupina bude schopná vykonávat či plnit personální práva dané celé populaci. Je časté, že existuje legálně utvořené těleso, které nemá zákonodárnou pravomoc mimo skupinu a taktéž má velmi omezený počet pravomocí a spravovaných oblastí. Více méně se jedná o samosprávu danou skupinou, která spravuje oblasti týkající se zachování a reprodukce dané kultury (Tkacik 2008: 375-376). Tato samospráva povětšinou tenduje k řešení problémů minoritní skupiny v oblasti školství, jazyka a kultury. Jedná se o formu garantování určitých práv skrze zákony, které platí pro všechny členy minoritní skupiny po celém teritoriu. Tato autonomie, tedy postrádá teritoriální aspekt (Weller 2010: 3).

Třetí formou autonomie je autonomie teritoriální, která byla klasickým prostředkem řešení problémů ohledně sebeurčení v rámci mimo koloniálního kontextu. Tato autonomie označuje existenci vlastního vládního a rozhodovacího tělesa u demograficky odlišného obyvatelstva, které je koncentrováno v určitém teritoriu uvnitř stávajícího státu. Může být zakotvena do ústavy anebo vznikne



autonomní statut, nebo obojí (Tkacik 2008: 373). Může se říct, že většina autonomií během Studené války byla tohoto typu. Později se k ní vrátilo po transformacích státních útvarů po konci Studené války a změnách v mezinárodním systému, které zapříčinily mnoho konfliktů a násilí spojených právě se secesionismem. Mělo se za to, že návrat k autonomii jako řešení tohoto problému usměrní tyto tendence vznikem regionálních či lokálních autonomií anebo federalismu, zatímco nebude narušena integrita stávajícího státu (Weller 2010: 1-2).

Ačkoliv existují rozdíly v chápání konceptu teritoriální autonomie, tak jsou dané určité elementy, které by měly být naplněny. Jedná se zejména o demografickou odlišnost<sup>3</sup>, která charakterizuje a odlišuje dominantní skupinu obyvatelstva teritoria, o kterém se jedná v rámci zavedení autonomie, od zbytku státu. Tím se liší od jiných lokálních či regionálních samosprávných forem. Nemělo by se jednat pouze o decentralizaci centrální moci, kdy by delegovaná jednotka jednala jménem centrální vlády. Mělo by jít o devoluci, kde autonomní jednotka koná dle své vůle v rámci delegovaných pravomocí. Nejedná se ani o dosažení secese skrze garantování této nezávislosti, pokud takovýto závazek nebyl schválen při zavádění autonomie. Autonomie by svým zavedením měla podmiňovat vznik autonomních institucí a garantovat jejich exekutivní a legislativní kompetence (Weller 2010: 5-7).

Ve dvacátém století se většina západních demokracií vydala cestou garantování právě teritoriální autonomie ve spojení s právním ukotvením statusu pro národní jazyk distinktivní skupiny. Jednalo se např. o zavedení autonomie pro Alandské ostrovy, Jižní Tyrolsko, Portoriko. Do této kategorie může spadat i autonomie Skotska a Walesu skrze devoluci na konci devadesátých let dvacátého století. Byl tedy vidět znatelný posun od snah potírat sub-státní nacionalismy (Kymlicka 2007: 69-70).

---

<sup>3</sup> Kulturní, jazykovou, náboženskou odlišnost

## **4. 2. Decentralizace a devoluce**

Decentralizace je proces delegování pravomocí směrem od centrální vlády na nižší správní jednotky. Tento proces je taktéž často vnímán jako jeden z postupů při potírání secesionistických tendencí tím, že se jim zvýší pravomoci v určité oblasti autonomie. Tento proces je typický spíše pro demokracie, kdy proces decentralizace v nedemokratických státech je jen zdánlivý a netvoří tlak na centrální vládu z nižších správních jednotek (Brancati 2006: 651).

Devoluce je poté jedním z typů decentralizace, kdy dochází na přenos legislativních pravomocí na volené instituce v daném regionu hlavně v oblastech politických a ekonomických. Devoluce taktéž vyžaduje určitá pravidla pro její vznik a následnou efektivitu, kterými např. jsou zákonem vymezené funkce, pravomoci a hranice v systému lokální vlády s kombinací nutnosti voleného orgánu, který oplývá vlastním financováním a zaměstnanci. Avšak procesem devoluce došlo de facto jen k propůjčení pravomocí orgánům státem, které působí v nějakých jeho oblastech. Zásadní rozdíly oproti federaci jsou tedy v tom, že stát i po procesu decentralizace zůstává de iure stále unitárním a státní vláda může zasahovat do kompetencí a legislativních rozhodnutí devolučního tělesa (UNDP 2016).

Existuje však zvláštní druh teritoriální asymetrické autonomie, kdy se tento druh autonomie projevuje ve spojení právě s devolucí, která je platná jen ve vztahu k určitým částem teritoria. To má za výsledek, že stát jako celek vystupuje jako unitární stát, ale sám osobě nabízí speciální status jedné nebo více entitám, které požívají autonomní skoro až federálního typu kompetence. (Weller: 2010: 10-11).

## **4. 3. Federalismus**

Federalismus v původním významu označoval volnou alianci nebo unii států za určitým limitovaným účelem vojenského či obchodního charakteru. V dnešním pojetí by se taková aliance označila za konfederaci. Federalismus pak utváří formu státu, kde federální vláda a vláda jednotlivých států federace mají značné pravomoci a jsou na sobě nezávislé. Společné pro většinu federací je

vzájemné nezasahování federální vlády a státní vlády do jejich přidělených pravomocí (Deacon 2012: 245-246).

S výše zmíněným trendem garantování teritoriální autonomie se začal prosazovat multikulturní přístup k řešení otázek národních skupin. Will Kymlicka pak v tomto přístupu k národním skupinám vytyčuje šest stěžejních politik, jakými může stát řešit tento problém:

- 1) federální nebo kvazi-federální teritoriální autonomie
- 2) oficiální jazykový status pro region anebo celostátně
- 3) garancí reprezentace skupiny v centrální vládě
- 4) veřejné dotace zaměřené na podporu jazykových škol daného národa
- 5) potvrzení mnohonárodnostního státu na půdě parlamentu nebo ústavou
- 6) umožnit účast v mezinárodních tělesech či vlastní národní tým

Spojené království poté Will Kymlicka považuje za typ státu, kde neproběhla federalizace v celé zemi, ale vznikla zde forma kvazi-federativní forma teritoriální autonomie pro Skotsko a Wales (Kymlicka 2007: 69-72). Tato forma teritoriální autonomie je podobná či skoro shodná s výše zmíněným konceptem asymetrické teritoriální autonomie.

#### **4. 4. Secese**

Pojmy secese a separatismus se mohou lišit ve svém výkladu. Separatismus, který může být označován jako vnitřní secese, je vyjádřením pro politické hnutí usilující o omezení kontroly ústřední vlády v určité oblasti. Separatismus by tedy primárně chtěl dosáhnout regionální či místní autonomie při zachování celistvosti státu. Secese pak na druhou stranu určuje úplné oddělení určité jednotky od původního státu. Rozdíl je tedy v tom, že separatismy lze chápat jako sebeurčení v rámci státu, zatímco secese je sebeurčení mimo původní stát (Rosůlek 2014: 28). V praktické části tedy budu používat slovo secesionismus, které exaktněji vyjádří touhu Skotské národní strany (dále jen SNP) po získání nezávislosti Skotska.

Pojem secese byl až do první poloviny 19. století vnímán zcela v nepolitickém smyslu, kdy převážně šlo např. o význam jako odloučení těla od duše. Etymologicky slovo pochází z latiny ze slova *secedere*, které označovalo jakýkoliv akt odtržení. Z tohoto slova vznikl i anglický výraz *secession*<sup>4</sup> obecně označující odtržení od politické či náboženské organizace (Rosůlek 2014: 28). Na významu začal tento pojem získávat až po náboženském štěpení ve Skotsku. V tomto období získal především náboženské konotace, které ale připravily živnou půdu pro vnímání secese v politické sféře. Dřívějším případem užívání termínu secese v konotacích politických byly snahy malých unijních států o vystoupení z Unie (Rosůlek 2014: 13).

Jak již bylo zmíněno výše lze rozlišovat mezi separatismy a secesí. Secese, tedy externí sebeurčení národní skupiny, se dále může dělit do tří podtypů. Jedná se o secesi konsensuální, unilaterální a secesi v rámci dekolonizace. Konsensuální secese označuje secesi vzniklou dohodou. Jedná se o demokratický přístup jak ze strany státu, tak ze strany secesionistického teritoria. Pokud jsou splněny veškeré ústavní podmínky, které jsou potřeba pro oddělení teritoria od státu, vznikají dva svrchované státy. Nutno podotknout, že skoro všechny státy mají ustavně zakotvenou pojistku proti potencionální secesi a kladou důraz na celistvost státu. Unilaterální secese vyjadřuje stav, kdy je o secesi rozhodnuto jednostranně ze strany národní minority, kdy nezdědka může být konfliktního rázu. Touto secesí nevznikají dva svrchované státy, ale odtržení od státu tímto způsobem většinou vede ke vzniku kvazi-státu bez mezinárodního uznání (Buchanan 2004: 333-339).

---

<sup>4</sup> Secese

## 5. Stručný vývoj skotského nacionalismu do roku 1934

K zásadní změně na britských ostrovech došlo v roce 1707. V tomto roce byl skotským i anglickým parlamentem schválen *Act of Union*, který znamenal spojení parlamentů Skotska a Anglie. Motivy pro toto sjednocení byly na obou stranách značně odlišné. Z anglické strany se jednalo zejména o strategický tah, a to zachovat protestantský ráz obou zemí a ochránit Skotsko resp. Anglii před Jakobínstvím a francouzskými intrikami. Pro Skotsko měla Unie zejména význam ekonomický ve smyslu volného obchodu s Anglií či na území Anglie. Přes tento smluvní akt nevznikl unitární stát anebo systém federace, ale vznikl unijní stát s novým unitárním parlamentem pro Velkou Británii, zatímco se zachovalo mnoho prvků skotské občanské společnosti či administrativy. Tam spadá rozdílné právo, lokální vládní systém, vzdělávací systém či presbyteriánské náboženství. (Keating 1996: 162-164).

Mezi osmnáctým až dvacátým stoletím mnoho evropských národů prahlo po nezávislosti a paradoxně, Skotsko, které ztratilo svou nezávislost při zavádění *Act of Union*, nezažívalo žádné signifikantní secesionistické tendence. A až do roku 1886 se nevykrystalizovala žádná touha po autonomii v podobě politického hnutí či strany. V roce 1886 vznikla platforma nazvaná *Scottish Home Rule Association*<sup>5</sup>, která si kladla za cíl zhotovit devoluční parlament v Edinburghu. Tato absence secesionistických tendencí byla ve Skotsku způsobena několika důvody. Skotsko pod vlivem osvícenství značně prosperovalo. Úroveň skotských kulturních či intelektuálních aktivit byla v této době jednou z nejvlivnějších na světě. V tomto období se taktéž objevili významní teoretici a literární autoři jako David Hume, Adam Smith či Robert Burns. Došlo zde i k technickým inovacím a s nimi spojené vynalezení parního stroje. Tyto faktory způsobily ekonomickou vyspělost Skotska resp. oblasti *Lowlands*<sup>6</sup>, která byla urbanizována a koncentrovala se zde značná lidská inteligence. Právě tyto faktory stály proti zažehnutí secesionistických tendencí, kdy inteligence a střední třída byly relativně ekonomicky spokojené. Ohledně nižších ekonomických tříd, např.

---

<sup>5</sup> Asociace pro skotskou autonomii

<sup>6</sup> Jižní část Skotska

z chudších oblasti *Highlands*<sup>7</sup>, které mnohdy stály za úspěchem nacionalistických tendencí, se bez podpory inteligence či alespoň střední třídy sami nezmobilizují (Ichijo 2004: 33-36).

## 6. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1934 –1960

SNP, která vznikla roku 1934 spojením již existujících nacionalistických stran, kdy se jednalo o Národní stranu Skotska<sup>8</sup> a Stranu Skotska<sup>9</sup>, zatím zůstávala na okraji pozornosti. Avšak toto spojení přineslo spíše než úspěch velké zklamání, kdy místo očekávaného nárůstu zájmu o tento typ strany, tak na místo toho SNP získala méně hlasů nežli samotná Národní strana Skotska předtím (Ichijo 2004: 44). To mohlo být způsobeno tím, že tehdejší SNP vystupovala jako *single-issue party*<sup>10</sup>, kdy jejím jediným zájmem bylo získání nezávislosti (SNP 2017). Ale ani strana samotná před a během Druhé světové války nebyla jednotná, kdy ve straně docházelo k roztržkám mezi křídly federalistů a secesionistů. Avšak s koncem války začal vliv SNP narůstat (Ichijo 2004: 44).

Do popředí se taktéž dostával problém spojený s charakterem skotského průmyslu, který byl především zaměřen právě na těžký průmysl. Skotsko během meziválečného období prosperovalo ze svého těžkého průmyslu, ale po válkách toto jednostranné zaměření spojeno s koncentrací průmyslu na západě země, přineslo během padesátých let značnou míru ekonomické nestability a velký nárůst nezaměstnanosti. Skotsko, které bylo z větší části závislé na exportu svých produktů z těžkého průmyslu, začalo za zbytkem Británie zaostávat i díky neinovativnímu přístupu v rámci spotřebitelského průmyslu. Tím pádem přišlo Skotsko po válce o export, ale samo se muselo obrátit na import spotřebních statků. (Zirahzadeh 1989: 318-319).

Labouristická vláda tento ekonomický propad řešila nastolením politiky *welfare state*. V roce 1942 byla publikována Beveridgova zpráva, která měla

---

<sup>7</sup> Severní méně vyspělá část Skotska

<sup>8</sup> *National Party of Scotland*

<sup>9</sup> *Scottish Party*

<sup>10</sup> Strana jednoho tématu

garantovat ekonomický blahobyt občanům. Týkala se zejména problému nezaměstnanosti, ubytování resp. výstavba nových sídlišť (Finlay 2004: 200). Hlavně problém s ubytováním byl stěžejní, kdy ve Skotsku došlo k celkovému přelidnění ve městech a např. každá šestnáctá rodina nedisponovala základním sociálním zařízením bytu (Finlay 2004: 222). Dále se jednalo i o zavedení takových politik, které by zajistily zdravotní péči a vzdělání pro ty nejzranitelnější ve společnosti. Tento přístup byl plný entusiasmů a optimismu ze strany labouristů, ale konzervativci na toto řešení nahlíželi s obavou a pesimismem. I to přineslo Labouristické straně ve volbách v roce 1945 značný úspěch a politika blahobytu i přesto, že se jednalo o centrální plánování a velké zásahy státu, byla s nadšením přijímána (Finlay 2004: 201-202).

Výrazněji o sobě dala SNP vědět díky založení Skotského shromáždění<sup>11</sup>, které bylo iniciováno federalistickým křídlem strany okolo osobnosti MacCormicka. Toto shromáždění si kladlo za cíl utvořit z Velké Británie federální stát anebo započít devoluční proces. Během let 1947- 1949 se konaly tři sjezdy tohoto shromáždění a jejich hlavním výstupem byla petice směřována ke skotskému obyvatelstvu. Signatáři petice se zavazovali k dosažení devoluce ve Skotsku. Petici podepsalo během následujícího roku skoro dva milióny Skotů z celkového počtu tří milionů způsobilých voličů. Avšak labouristická vláda i s opozicí odmítly o tomto pozměnění systému diskutovat a návrh ignorovaly. Tato snaha SNP nepřišla vniveč, ale své výsledky přinesla až v roce 1951 s návratem konzervativní vlády, která jmenovala dodatečného ministra pro spravování Skotska v oblasti zemědělství (Begg – Stewart 1971: 140-141). I přes dodatečné jmenování výše zmíněného premiéra Konzervativní stranou začala podpora konzervativců ve Skotsku klesat. Jedním z důvodů mohlo být právě opomíjení dvou milionů Skotů příklánějících se k devoluci. Celobritské volby v roce 1955 byly poslední, kdy Konzervativní strana ve Skotsku vyhrála (Ichijo 2004: 45).

Další poválečnou změnou byl zájem Skotů, aby Velká Británie zůstala koloniální mocností. Skotové měli velkou účast na imperiálním trhu, kdy mnoho

---

<sup>11</sup> Schottish Convention

Skotů tvořilo diasporu pracujících právě v těchto koloniích. Jenže to se do roku 1960 markantně změnilo, když většina britských kolonií, přesněji dvacet pět, získala nezávislost (Pittock 2008: 15-16).

Každopádně v tomto období SNP nebyla důležitým politickým subjektem, kdy její potencionální voliči oscilovali mezi Labouristickou či Konzervativní stranou a nacionalistické tendence byly odsunuty stranou. Toto poválečné období se spíše neslo v duchu státních intervencí, budování *welfare state* a taktéž zde byla přítomná nepřátelská atmosféra vůči nacionalismu jakožto důsledku války a mnohými sociologickými vědci bylo predikováno, že z Británie bude nejvíc homogenní stát světa, což se během šedesátých let mělo změnit (Keating 1979: 151).

Ale bylo by milné popisovat toto jako období bez zájmu o skotský nacionalismus či distinktivní skotskou identitu. Konzervativní strana se v padesátých letech opírala o rétoriku skotské identity, kdy zmiňovala její důležitost pro Skoty mj. v době, kdy Labouristická strana skotskou odlišnost ignorovala či popírala. Formulace byla jasná, když Konzervativní strana tvrdila, že tvorbou socialistického typu státu dojde ke splynutí kultur a jejich výjimečnosti, kdy toto by žádný Skot neměl dopustit. Na druhou stranu konzervativci nikdy nebyla formulována žádná závazná prohlášení či řešení ohledně toho to problému, spíše se jednalo o zdůraznění palčivého tématu, kterému se labouristická vláda vyhýbala, a pro Skoty bylo relativně důležité. Ve spojení s pomalým vývojem, kterého státní plánování a zásahy státu dosahovaly, skotská Konzervativní strana dosáhla v následujících volbách v roce 1951 na těsné vítězství, kdy většinu strana získala i v následujících dvou volbách v roce 1955 a 1959 (Finlay 2004: 228-230).



## 7. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1960 – 1979

SNP se dostává do popředí mezi lety 1959-1962. Ačkoliv to nebylo úplně zřetelné z volebních výsledků strany, které se spíše než na získaná procenta dají počítat dle obdržných hlasů, tak je zřejmé, že zájem o SNP roste. Zisk ve volbách od roku 1945 až do roku 1959 nepřekročil jedno procento (Begg – Stewart 1971: 141). Tam, kde byl nejzřetelnější nárůst zájmu o SNP, byla rostoucí členská základna, která během let 1962-1968 několika násobně vzrostla, což se odrazilo i v počtu lokálních organizací SNP. Na druhou stranu nárůst členské základny zcela nereflektoval volební výsledky z roku 1966, kdy strana získala okolo pěti procent skotských hlasů (Schwarz 1970: 497).

Zatímco období po druhé světové válce se neslo v duchu státních intervencí a centrálního plánování, tak tento nastolený styl *welfare state* se začal v průběhu šedesátých a sedmdesátých let rozpad a Skotsko začalo znovu ekonomicky zaostávat za zbytkem Británie. To mělo za následek další odklon skotských voličů od Labouristické strany. SNP v tomto období kladla důraz na zvýrazňování nových alternativních metod vlády ve Spojeném království. Tím se jasně vymezovala proti wesminsterskému modelu<sup>12</sup> vlády, který zastávala Labouristická i Konzervativní strana.

V roce 1967 se opět projevila zhoršená ekonomická situace, kdy docházelo k nárůstu nezaměstnanosti, britská měna devalvovala a životní úroveň ve Skotsku klesala. Toto ekonomické strádání bylo pomalým, ale jistým koncem sociální demokracie ve Skotsku a znamenalo zásadní růst v preferencích pro SNP (Hassan 2011: 367). Tento růst se neprojevil úplně ve volbách v 1970, kdy strana získala 11 %, ačkoliv očekávání byla vyšší i skrze výsledky průzkumů veřejného, které straně přisuzovaly 30 %. Ve stejném roce, kdy byla krize MMF, byly nalezeny těžišťe ropy v Severním moři. V důsledku toho nálezu rozjela SNP kampaň s názvem *It's Scotland's Oil*<sup>13</sup> z roku 1973. Tato kampaň prosazovala, že objevená ropa má sloužit primárně skotským ekonomickým zájmům a nemá být centrálně přerozdělována vládou, kdy společně s úpadkem v centrálně

---

<sup>12</sup> *Westminster model of government*

<sup>13</sup> Je to skotská ropa

prosazovaný *welfare state*, nárůstem nezaměstnanosti atp. měla za následek markantní nárůst preferencí pro SNP, který vyvrcholil v roce 1974. V tomto roce SNP získala 11 mandátů ve Westminsterském parlamentu se ziskem přes 30 %, kdy tento volební úspěch dal jasný podnět k tomu, aby se začala řešit pozice Skotka v Unii (Pittock 2008: 58-60).

Všechny tyto krize vedly ke vzrůstu nacionálního cítění ve Skotsku resp. k příklonu k SNP a konci poválečného *welfare state*. Skotský nacionalismus byl spíše pokus o nalezení bezpečí a jistoty v době kdy to Británie jako celek nezvládala. Mnoho Skotů nevolilo změnu jako takovou, ale byli pro zachování *statusu quo*, jen s jiným garantem těchto hodnot, tedy samostatným Skotskem (Hassan 2011: 368). V této době byla podpora pro nezávislost Skotska nízká, kdy se pohybovala okolo 14 %. V tomto ohledu se voličské rozhodnutí volit SNP mohlo jevit jako protestní hlas proti hlavním celobritským stranám (Finlay 2004: 341-342).

Tento nárůst nacionalistických tendencí vedl k úspěchu pro SNP z roku 1974, které navazovalo na historický úspěch strany z voleb 1967, kdy kandidátka Winifred Ewingová zvítězila poprvé v Hamiltonu a získala tak labouristické *safe seat*<sup>14</sup>. Toto nečekané vítězství bylo pro mnohé šokem a položilo také základy pro reálné vnímání devoluce jako možnosti pro Skotsko. (Pittock 2008: 57).

Nečekanou reakcí Konzervativní strany na vzrůstající nacionalistické nálady ve Skotsku byla řeč předsedy strany Edwarda Heatha ve skotském Perthu z roku 1965 (Ichijo 2004: 45). Lídr strany v tomto projevu obrátil směřování konzervativní politiky, když pronesl:

„Navrhují, že by měl být zřízen Ústavní výbor, který by měl prozkoumat návrhy reorganizace vlády ve Skotsku. Tomuto výboru dále navrhuje vytvoření voleného Skotského shromáždění, které by zasedalo ve Skotsku.“<sup>15</sup>

---

<sup>14</sup> Bezpečné křeslo znamená, že strana, která drží určitý mandát ho, s vysokou pravděpodobností obhájí i v následujících volbách (Oxford Dictionaries 2017).

Originální znění: „,, (The Scotsman 2008).

Výsledkem projevu bylo utvoření výše zmíněného Ústavního výboru v roce 1970, který měl za úkol připravit nové konzervativní politiky vztažené k postoji Konzervativní strany k devoluci ve Skotsku. Ústavní výbor doporučil vznik voleného Skotského shromáždění s legislativními pravomocemi (The Scotsman 2008).

V roce 1968, taktéž v reakci na vzrůstající nacionální tendence ve VB, byl labouristy iniciován vznik Kilbrandonovy zprávy, která se zabývala problematikou a schematizací devoluce a byla pod správou Lorda Kilbrandona. Usnesení ohledně skotské devoluce tato komise vydala až v roce 1973, kdy se opírala o prohlášení různých organizací např. odborů, církví atp. Vyjádření nebylo nikterak konkrétní a spíše se jednalo o nabuzení pocitu, že labouristé se zajímají o situaci ve Skotsku. Výsledkem avšak bylo nepodpoření devoluce ve Spojeném království (Deacon 2012: 61). Toto nepodpoření devoluce vyjadřovalo touhu Labouristické strany, její skotské odnože, ale zejména jejich podporovatelů o zachování centralizovaného státu, kde by průmysl spadal pod správu státu a vše by bylo řízeno z Londýna (Deacon 2012: 104).

Zisk 11 mandátů pro SNP v roce 1974 dal jasný signál do světa, že se skotským nacionalismem resp. SNP musí počítat. Od této doby se začaly hrnout nové a nové návrhy a vládní zprávy ohledně podoby devoluce. Nicméně skotské obyvatelstvo resp. Skotsko nebylo moc spokojeno s podobou těchto návrhů a byly hodně kritizovány. Například se zde málo rozebírala ekonomická sféra či problém s lokálním daněním, kdy bylo z podoby dokumentu viditelné, že centrální vláda nemá žádný zájem na tom nějak měnit stávající podobu tohoto systému. (Keating 1979: 175). V roce 1976 pak byla představena konkrétní podoba návrhu zákona o devoluci, Skotskem a Walesem, dolní komoře britského parlamentu. Zákon se nepodařilo napoprvé prosadit zejména kvůli labouristické menšinové vládě, která byla nucena spoléhat na podporu hlasů SNP. Zákon avšak prošel napodruhé, kdy byl ale doplněn o řadu drobných úprav, nejvýznamnější z nich byl Cunninghameův dodatek. Tento dodatek stanovil, že referendu bude platné jen a pouze v případě, když procentuální počet hlasů pro devoluci překročí 40% hranici všech voličů. Akceptováním zákona se stanovil termín referenda o

devoluci na 1. března 1979. Na základě těchto usnesení vznikl *Scotland Act 1978*<sup>16</sup>, který legitimizoval referendum o vznik Skotského shromáždění, které mělo mít velmi omezené pravomoci (Pittock 2008: 58).

V tu chvíli se dostala do pohybu kampaň pro hlas „ANO“ a pro hlas „NE“. Kampaně trvaly od ledna 1978 až do 1. března 1979.

Co se týče kampaně *Yes Vote*<sup>17</sup> tak se jí ujala nepřekvapivě SNP a část Labouristické strany, která v tomto ohledu nebyla jednotná. Této kampani mobilizující voliče pro *Yes Vote* nebyly poskytnuty žádné dotace od vládního aparátu. Nejednotnost panovala i v samotné propagaci. SNP svojí kampaň vedla pod významem *Yes For Scotland*<sup>18</sup>, kdy devoluce byla viděna jako mezikrok k nezávislosti. A pak kampaň vedena ze strany liberálů a části labouristů, jenž byla vedena pod sloganem *Aliance For An Asembly*, tedy aliance pro Skotské shromáždění, kdy devoluce byla viděna jako faktor, který posílí unii samotnou (Deacon 2012: 68).

Kampaň lobující za *No Vote*<sup>19</sup> byla vedena konzervativci a labouristi. Jedni jí proklamovali v duchu *Scotland Says No*<sup>20</sup> a druzí jen pod heslem *No*. Tyto kampaně byly vládou štědře dotovány. A měly jasný cíl a myšlenku a to, že *Yes Vote* může zničit Unii. Každopádně kampaň pro *No Vote* byla podporována zejména konzervativci a byla jasně anti-devolucionistická. Kampaň kladla důraz na stávající podobu unitárního státu Velké Británie pod sloganem *Scotland is British*<sup>21</sup>, což dávalo jasný signál, že Skotsko patří do Unie. Rozdíl v této kampani byl v její profesionalitě, kdy byla na rozdíl od kampaně *Yes Vote* sjednocená a předkládala jasnou vizi a percepce jejích postojů (Deacon 2012: 70-71).

Výsledek referenda dopadl v poměru 51, 6 % hlasů pro a 48, 4 % hlasů proti, což by samo o sobě znamenalo zahájení implementace skotské devoluce, ale situace měnil právě na poslední chvíli vložený Cunninghamův dodatek.

---

<sup>16</sup> Zákon o Skotsku

<sup>17</sup> Význam: Volte pro devoluci

<sup>18</sup> Ano pro Skotsko

<sup>19</sup> Význam: Nevolte pro devoluci

<sup>20</sup> Skotsko říká ne

<sup>21</sup> Volně přeloženo: Skotské je britské

Procento skotských občanů hlasujících pro, se zastavilo na 32,9 %. Tudíž referendum nemohlo vejít v platnost. Skotsko bylo v hlasování rozdělené do dvou oblastí, kdy sever Skotska hlasoval pro devoluci, zatímco oblasti na hranici s Anglií byly silně proti devoluci. Co se týče Orknejí a Shetlandských ostrovů, tak v tomto hlasování vykazovaly největší podíl hlasů proti devoluci. Tento výkyv u ostrovních oblastí byl způsoben neustálými úpravami zákona o devoluci, který způsobil, že v den hlasování vlastně občané nevěděli, pro co při svém odevzdání hlasu volí (Pittock 2008: 67-70).

Výsledek referenda může mít několik důvodů. Jedním z nich je nastavení pravomocí delegovaných potencionálně vzniklému Skotskému shromáždění a vlastně celkový koncept navrhované devoluce, kdy ani SNP si nebyla jistá, zda by taková devoluce měla smysl či sloužila jejich záměru (Ichijo 2004: 47).

Neúspěch referenda ať chtěného nebo ne znamenal v nadcházejících volbách propad SNP, kdy ztratila devět ze svých do té doby držných mandátů se ziskem něco málo přes sedmnáct procent a vypadalo to, že skotský nacionalismus je na ústupu.

Program SNP z roku 1970 byl předzvěstí směřování strany, ačkoliv říkal pramálo o jejích dílčích politikách. Nepřekvapivě se od počátku zabýval jádrem stranické politiky SNP, tedy nezávislostí. Dokument se snaží vzbuzovat silný pozitivní obraz národa, který je nezávislý v kontrastu k slabému perifernímu regiónu Spojeného království. Skotsko samotné je zde popisováno jako nejstarší nebo jeden z nejstarších národů Evropy. Ale o tom, co je to skotský národ, zde nic není, jedná se tedy o definování Skotska jako potencionální nezávislé entity (Leith 2008: 85).

Druhý program strany z roku 1974 se nesl ve velmi podobné duchu argumentace, kdy do popředí byl staven teritoriální aspekt nacionalismu, kdežto skotská identita nebyla ani zde blíže specifikována. Manifest jen shrnuje, že kdo čte tento text, tak bere v potaz, že Skotsko a jeho obyvatelé tvoří národ. Avšak změna oproti předešlému manifestu byla v jasném vymezení proti Anglii, když se zaměřili na selhání britského státu. Bylo zde jasné negativní pojetí Anglie, na druhou stranu vyobrazení Skotska zde bylo jako utlačované, nechtěné provincie.

Velkou změnou byl také posun ve vnímání gaelštiny, kdy ji staví jako rovnou s angličtinou a také ve stanovení národních práv a svobod pro skotské občany, avšak stále bez jasné definice *scottishness* (Leith 2008: 86-87).

V této fázi vývoje skotského nacionalismu a jeho vnímání můžeme vidět zásadní vliv několika determinantů, které ho zásadně posilují oproti poválečnému období. Prvním z nich a pravděpodobně nejdůležitějším je vliv ekonomického pádu či růstu. Po válce byl nastolen model *welfare state*, který avšak začal v padesátých letech kolabovat a v šedesátých letech zkolaboval úplně, kdy byl ve Skotsku patrný odklon od Labouristické strany, která byla označena za viníka dalšího zaostávání Skotska. V tomto období se přiklonili na stranu nacionalistů voliči labouristů a po krizích, které vedly k další ekonomické represi, byla nalezena v Severním moři ložiska ropy. Nutno podotknout, že to bylo v době ropných šoků a tudíž byla ropa cennější, než kdy jindy. S výše zmíněnou kampaní SNP, která proklamovala, že tato ropa je skotská, se její voličské preference ještě zvýšily, což vyústilo volebním úspěchem v roce 1974.

Avšak jen ekonomický faktor k ovlivnění nacionalistických tendencí pouze nestačí a pravděpodobně neexistuje jen kauzalita mezi těmito samotnými dvěma fakty, ekonomickou situací a nacionalismem. Jinými slovy musí tu být jiný determinant, o který lze opřít nacionální cítění či nacionalistickou rétoriku (Zirakzadeh 1989: 326).

Dalším faktorem je tedy teritoriální vzdálenost od centra a centrální vlády. Ze Skotska zbyla jen periférie malého Spojeného království, kdy tady výraz malého podtrhuje důležitost bývalého imperiálního trhu pro Skotsko. Tato problematika je často zmiňována v programech SNP z tohoto období, kdy se jejich cíle a hodnoty opírají o národní teritorialitu Skotska a nabytí její nezávislosti. Avšak jak již bylo zmíněno výše, SNP neopírala svojí rétoriku o etnický nacionalismus, kdy výjimkou může být důraz na gaelštinu. Požadavek a apel na rovnocennost gaelštiny s anglickým jazykem nepoukazuje na příliš vysoký důraz na etnický aspekt skotského nacionalismu. V tomto období je skotský nacionalismus občanského typu bez většího důrazu na etnicitu. Taktéž

členství v tomto národu není podmíněno a je spíše na principu dobrovolnictví a na pobytu na Skotském území vyjma Skotů roztroušených v diaspoře.

Možným podnětem pro vzrůst nacionalismu mohla být účast Spojeného království na evropské integraci. Po konci Druhé světové války SNP tak nějak myšlenku spojené Evropy podporovala, skrze členství v Evropském společenství uhlí a oceli, což trvalo až do padesátých let. Nicméně SNP svůj postoj zcela změnila a obrátila v šedesátých letech, kdy prohlásila, že snahy o nezávislé Skotsko budou zmařeny ve chvíli účasti v nadnárodní evropské instituci. Jelikož by došlo k přenosu pravomocí do Bruselu a boj o nezávislost by byl ještě těžší a taktéž Evropská komunita prokazuje stejné centralizující aspekty jako Spojené království (Ichijo 2004: 47). Své postoje ohledně účasti v Evropském společenství strana změnila v sedmdesátých letech, kdy po úspěšném britském referendu o vstupu do společenství se začaly uvnitř SNP objevovat názory na vypsání nového referenda ohledně Skotska a jeho členství v ES. To vedlo k tomu, že strana začala členství ve společenství podporovat (Kohoutek 1999: 41).

## **8. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1979 - 1990**

Předčasné volby z roku 1979 přinesly pro SNP těžké zklamání. Strana ztratila většinu mandátů, přesněji devět a jejich volební výsledek se zmenšil o polovinu. V tomto trendu strádání na voličské podpoře strana pokračovala více méně v celém průběhu osmdesátých let, kdy se jí nedařilo navázat na úspěšné období před pokusem o zavedení devoluce (Kohoutek 1999: 39).

Tento propad volebních preferencí pro SNP má několik možných důvodů. Prvním z nich je ztroskotání referenda, jenž mělo započnout jednání o politice devoluce. Ačkoliv principiálně nebyla devoluce primární iniciativou SNP a spíše se jednalo o taktický tah labouristů k potlačení vlivu SNP a jejich independentistické rétoriky, tak toto fiasko padalo na hlavu SNP, když se od něj Labouristická strana distancovala. Taktéž pro mnoho Skotů bylo přinejmenším nesprávně nevyjádření důvěry Callaghanově vládě a tím i k přispění vyvolání předčasných voleb právě v roce 1979. Většina voličů SNP, kromě jejich aktivistů

či tuhého jádra, považovali Labouristickou stranu za stranu, která má dobré úmysly se skotským obyvatelstvem a jejím „potopením“ se stalo pravděpodobnější, že se vlády v oněch volbách ujmou konzervativci. Tím pádem se voliči SNP ve volbách obrátili k Labouristické straně, o které si mysleli, že jim zaručí lepší obranu proti nastávající konzervativní vládě ve smyslu sociálního zajištění (Pittock 2008: 72-73).

Tato ztráta voličů a celkové podpory SNP reflektovala, že úspěch ve volbách v sedmdesátých letech mohly a pravděpodobně rozhodly hlasy protestního rázu. Touha po opravdové nezávislosti, tedy nebyla dostatečně silná<sup>22</sup> a SNP selhávalo i na organizační úrovni, kdy kvůli snaze oslovit, co nejširší spektrum skotských voličů z různých regionů, tak vlastně voliči nevěděli, na čem stojí, kdy ve straně taktéž docházelo k zásadním vnitřním rozporům, které vedly ke vzniku frakcí, jakou byla například *Group 79*<sup>23</sup>. V oněch předčasných volbách na území Skotska zvítězila Labouristická strana se ziskem necelých 42% a jako druhá skončila Konzervativní strana o celých 10% za první stranou. Avšak v celobritském hlasování zvítězila Konzervativní strana v čele s Margaret Thatcherovou (Finlay 2004: 341).

Konzervativní vláda během osmdesátých let přinesla značné změny do britského ekonomického, ale i politického systému. Přístup nové ministryně byl založen na individualismu a přístupu, který lze shrnout pod vyjádření, čím svobodnější trh, tím svobodnější lid. Jenže tato idea byla v rozporu s názory mnohých Skotů. Skotskému obyvatelstvu byl bližší přístup přerozdělování, kontrolování nezaměstnanosti atp., než důraz na jednotlivce. S tímto striktním přístupem k ekonomice nastalo období privatizace, kdy masivní odstátnění průmyslu ve Skotsku znamenalo pro skotský průmysl těžkou ránu. Londýnská politika způsobila, že nezaměstnanost ve Skotsku dosáhla skoro 15% a snížila se i nominální průměrná mzda. Tyto dva problémy, pak zůstaly primárními tématy osmdesátých let ve skotské společnosti. Thatcherová se několikrát vyjádřila, že přístup skotských obyvatel vlastně nerozumí a hájila to tím, že něco jako

---

<sup>22</sup> Viz strana 20

<sup>23</sup> Skupina 79



kolektivní identita nemá význam a opřela to o tezi, že Adam Smith, který pochází ze Skotska, je obhájcem svobodného trhu (Finlay 2004: 342-344). Tyto neshody centrální vlády s postoji skotské společnosti, ale i Labouristické strany či SNP, vedly k rozevírání pomyslných nůžek mezi skotskou a britskou společností. Projevilo se to hlavně v podpoře politických stran, když podpora Konzervativní strany ve Skotsku dosáhla historického minima v osmdesátých letech, zatímco ve zbytku Británie vyjma Walesu, který se potýkal se stejnými ekonomickými problémy jako Skotsko, se těšila Margaret Thatcherová velké oblibě a s tím spojené volební podpoře (Ichijo 2004: 47-48). Skoty si Margaret Thatcherová také pobouřila proti sobě tím, když smetla ze stolu veškerá jednání o *Scotland Act 1978* a taktéž zamítla další debatu o procesu devoluce. Hlavní problémem optikou Skotů byl individualistický postoj Margaret Thatcherové. Skotové stále upřednostňovali politiku redistribuce a byli zastánci sociální solidarity a taktéž silné pozice státu. Nelze označit, že tento přístup byl premisou pouze pracující třídy, kdy pojetí třídní společnosti silně rezonovalo skotskou společností, ale i 58 % skotských úředníků tento postoj zastávalo. V anglické části Británie však nebyla silná podpora redistribuce jako prostředku ke snížení nezaměstnanosti, avšak anglické obyvatelstvo v blízkosti skotských hranic už vykazovalo vyšší procento podpory tohoto typu politiky (Keating 1996: 172- 173).

Ačkoliv volební výsledky SNP zůstávaly během celých osmdesátých let velmi špatné a straně se ani nedařilo znovu oslovit voliče, tak na druhou stranu skotské národní cítění sílí pod vlivem politik Margaret Thatcherové. Avšak potencionální voliči SNP se spíše obraceli na Labouristickou stranu či Liberální stranu, které programově ale i svou rétorikou chtěly chránit skotský zájem a podporovaly i další jednání o devoluci. Na druhou stranu podpora pro jistou míru autonomie Skotska u Konzervativní strany byla potlačena vládou Margaret Thatcherové a následně Johna Majora (Keating 1996: 179-181) .

V tomto období, ve kterém nastala dominance Konzervativní strany, došlo k několika anomáliím v politickém systému, které měly přímý vliv na posílení skotského nacionalismu. Prvním z nich je deficit demokracie. Ten se projevil právě vzniklou polaritou systému, kdy podpora v Anglii byla většinová pro

Konzervativní stranu, zatímco na severu ve Skotsku to bylo zcela obráceně. To způsobilo, že pro Westminsterský parlament se stalo Skotsko irelevantní. Irelevantní v tom smyslu, že i bez podpory Skotského voličstva si dokázala strana, díky anglickým hlasům, udržet většinu a vládnout. Tím pádem nebylo třeba se starat tolik o to, co Skotské obyvatelstvo vyžaduje či potřebuje.

V osmdesátých letech slabé a opomíjené SNP muselo změnit svoji strategii, kdy se nechtěla zcela profilovat na pravo-levé škále<sup>24</sup>. Ale i díky *Group 79*, která proklamovala plnou nezávislost a *welfare state* se musela i SNP vyprofilovat. Ačkoliv se ozývaly hlasy zevnitř strany, že v šedesátých letech dokázala strana sebrat hlasy konzervativcům, tak proč se profilovat, se strana začala prezentovat jako strana sociálně-demokratická. Znatelné to bylo v kampaních, které podporovaly stávky málo placených zaměstnanců dolů nebo opoziční postavení proti zavedení *poll tax*<sup>25</sup>, jakožto znevýhodňování nižších ekonomických tříd, které v pozdních osmdesátých letech zaváděla Margaret Thatcherová. Tato prezentace SNP byla účelná v tom ohledu, že se strana vyprofilovala jako středo-levicová a snažila se získat voliče jak Labouristické strany, tak i voliče, kteří se od ní odvrátili právě kvůli tomu, že SNP nedávala jasný ideologický či strategický pohled na jejich politiku (Lynch 2009:625-626). Strana se tedy přestala primárně soustředit na svou ideologickou základnu, ale zaměřila se více na politický marketing a na to jak se z protestní strany stát relevantním politickým aktérem a nezůstat pouze *one-issue party* se zaměřením přinejmenším na autonomii Skotska či lépe nezávislost.

Usazení na levé straně politického spektra bylo možné pozorovat z výše zmíněných kampaní na podporu ekonomicky níže postaveného obyvatelstva Skotska. Například účastí v kampani, která byla proti *poll tax*, jenž nesla název *Can't Pay! Won't Pay!*<sup>26</sup> a jasně tak odkazovala na apel vzdoru proti politice Margaret Thatcherové, Potvrzení o usazení na levém křídle politického spektra byla volba levicového lídra v roce 1990 Alexe Salmonda jakožto lídra SNP. (Lynch 2009: 627). Strana se dále jasně vyprofilovala v otázce evropské

---

<sup>24</sup> Pravo-levá škála ve socio-ekonomické rovině politiky

<sup>25</sup> Tzv. daň z hlavy. Jednalo se o zavedení rovné daně pro všechny.

<sup>26</sup> Nemůžeš zaplatit! Neplat!

integrace, kdy své stanovisko potvrdila kampaní s názvem Skotsko v Evropě (Kohoutek 1999:41-42). V programu strany z roku 1983 je ještě znát lehký antagonismus k Evropskému společenství. Avšak ještě téhož roku se na sjezdu strany její předseda Gordon Wilson vyjádřil kladně směrem k evropské integraci zdůvodňující tím, že Skotsko by se pak mohlo odtrhnout od Spojeného království s malými nebo dokonce žádnými ekonomickými následky. Svou pozici směrem k Evropskému společenství SNP potvrdila programem z roku 1987, kdy ES bylo považováno za podmínku silného suverénního a samostatného Skotska (Ichijo 2004: 48).

Nárůst skotského nacionálního cítění vedl na konci osmdesátých let k utvoření a vystoupení skupiny významných skotských aktérů za účelem vytvoření *Scottish Constitutional Covenant*<sup>27</sup>, která by měla uvést v život jednání o zřízení skotského shromáždění či parlamentu. Byla iniciována v roce 1988 Liberálními demokraty a labouristy, kteří tím reagovali na sílící nacionální tendence a taktéž v tom spatřovali jistou možnost oslabit politiku konzervativců (Finlay 2004: 368- 369).

„V lednu 1989 proběhla první mezistranická jednání o takové konferenci. Konzervativní strana předem svojí účast odmítla, SNP po krátkém jednání rozhovory opustila. Konference se přesto už 30. března 1989 za účasti SLP<sup>28</sup>, SLD<sup>29</sup> a zástupců dalších stran a odborových federací sešla. Celkem proběhlo do 30. listopadu 1990, kdy konference předložila skotskému lidu svoji závěrečnou zprávu, sedm kol jednání“ (Kohoutek 1999: 40).

SNP tato jednání opustila kvůli neochotě zúčastněných aktérů zahrnout do tohoto konceptu ohledně devoluce problematiku nezávislosti Skotska. Tento rázný krok byl způsoben převahou fundamentalistického křídla ve straně, které získalo převahu po neuskutečněném referendu o devoluci v roce 1979, kdy podle nich nedokázalo gradualistické křídlo, podporující nezávislost skrze stálé rozšiřování pravomocí skotské vlády, přesvědčit voliče pro *Yes Vote* (Deacon 2012: 113).

---

<sup>27</sup> Skotská ústavodárná rada

<sup>28</sup> Skotská labouristická strana (skotská odnož Labouristické strany)

<sup>29</sup> Skotská liberální strana (skotská odnož Liberálních demokratů)

Zpráva byla podpořena všemi zúčastněnými aktéry a labouristé dokonce přislíbili, že další jejich první vládní rok předloží návrh o zavedení Skotského parlamentu, tak jak jej tato konference schválila. Schválená podoba parlamentu měla omezené pravomoci, které se týkaly zejména ekonomické, zdravotní, edukativní nebo sociální oblasti. Výstup této rady byl pak následně použit jako základ dalšího plánovaného *Scotland Act* (Kohoutek 1999: 40).

Co se týká výsledků voleb, tak SNP v pozdních osmdesátých letech zaznamenala mírný procentuální růst a ve volbách z roku 1987 získala tři mandáty, kdy u vlády zůstala Konzervativní většinová vláda (Ipsos MORI 2012).

Konec osmdesátých let byl spojen s ekonomickou recesí a úpadkem oblíbenosti vlády konzervativců, kdy různé stávky pracujícího lidu, privatizační a proti evropská politika či *poll tax*, vedly k odstoupení Margaret Thatcherové a jejím nástupcem se stal John Major, který hned po svém nástupu zrušil *poll tax* (Finlay 2004: 349-353).

## **9. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 1990 – 1999**

Počátkem devadesátých let se strana profilovala jako středo-levicová resp. sociálně demokratická strana s nacionalistickou rétorikou. A svým programem, ale i rétorikou se přiblížili Labouristické straně. Co se týče voličů Labouristické strany a SNP, v devadesátých letech, byli to lidé se stejnou identifikací na levo-pravé škále,

“ [...] a když byli dotázáni na umístění stran v socialisticko-laissez-faire a liberálně- autoritativních dimenzích, podporovatelé obou stran byly neoddělitelní a zcela jasně se odlišovali od Konzervativní strany“ (Paterson – Brown – Curtice – Hinds – McCrone – Park – Sproston – Surr ridge 2001: 61).

Ale ani vyprofilování strany na levou část politického spektra nepřineslo větší počet mandátů ve všeobecných volbách Spojeného království a poslanci za SNP obhájili stejný počet mandátů jako z voleb z roku 1987, tedy tři mandáty (Ipsos MORI 2012). Větší proměnu zaznamenal postoj SNP k vnímání skotské identity, nacionalismu jako takového a Skotka jako teritoriální jednotky. Ve svém volebním programu z roku 1992 provedla strana změny, které měnily

pohled na skotskou identitu a velkým způsobem jí přetvořily. Strana se již vyvarovala odkazování na minulost a odvolávání na témata, jako skotská historie či vnímání Skotů jako jednoho z nejstarších evropských národů. Místo toho začala používat slova jako moderní a progresivní, která dávají důraz na budoucnost. Strana skotskou identitu již neprezentovala jako náležitost k národu založenou na narození ve Skotsku či aspoň skotský původ rodiny. Vztahovala jí spíše na všechny lidi žijící na území Skotska, co se cítí být Skoty a Skotská identita se tak stala velmi inkluzivní, která přesahovala koncept národní identity (Leith 2008: 88).

Se změnou vnímání skotské identity přišla taktéž změna vnímání Skotska jako teritoriální jednotky. Zatímco koncept skotské identity se rozšiřoval a dá se říct, že se stával multikulturní, tak definice skotského teritoria se stávala více a více uzavřeným tématem, kdy Skotsko je vnímáno jako samostatná jednotka toužící po samostatnosti. SNP, taktéž zahrnuje jako jediná strana přímo do svého volebního dokumentu citaci od známého herce Seana Conneryho, který dlouhodobě podporuje skotskou identitu a nezávislost Skotska a často ji i v následujících letech podporoval v kampani svými proslovy ke skotskému obyvatelstvu. Účast známého herce v programu a kampani umožnila SNP personalizovat vnímání skotské národní identity ale i *scottishness* skrze osobu Sean Conneryho, který je celosvětově známým Skotem se silným národním cítěním. Toto personifikování skotské národní identity ulehčuje identifikaci voliče se skotskou národní identitou anebo naopak (Leith 2008: 88).

Hlavní konkurent SNP na levé straně politického spektra, Labouristická strana, začala pod vedení nového předsedy Tonyho Blaira měnit svou politickou orientaci, díky programu *New Labour*<sup>30</sup>, kdy strana začala podporovat privatizaci a přeorientovala se na voliče ze středních vrstev společnosti namísto pracující třídy. Pokud v předchozích letech voliče SNP či labouristů rozděloval náhled na jejich národní identitu, resp. zda se cítí víc Skoty nebo Brity, nyní už to byl i socio-ekonomický rozdíl mezi podporovateli oněch dvou stran. Každopádně SNP, která se snažila reprezentovat pracující třídu, měla po tomto posunu

---

<sup>30</sup> Nová labouristická strana ve smyslu změny koncepce její politiky

labouristů na střed větší šanci na zisk skotských voličů, kdy Skotskem byl prostoupen k tomuto typu politiky všeobecně kladný postoj (Lynch 2009: 629-630). Ale i labouristé se snažili cílit na voliče SNP, především na umírněnější voliče, aby je přesvědčili pro volbu Labouristické strany než radikálnější SNP. Labouristická strana začala vystupovat jako pragmaticky nacionální právě v reakci na přesun SNP na středo-levicovou stranu (Deacon 2012: 104). SNP dokázala ve Skotsku přebírat voliče labouristům z levého i pravého politického spektra, kdy počet přeběhlých voličů byl značně vyšší na levé straně spektra.

Následující rok již probíhala v rámci Ústavodárné rady diskuze o ústavněprávních změnách, které by se týkaly celé Velké Británie, ale i místních samospráv spojené se založením samostatného Skotského parlamentu. V rámci konference se také řešil volební systém do tohoto parlamentu. Na konferenci se došlo k závěru, že parlament bude jednokomorový se 129 poslanci, kdy volební systém bude smíšený (Kohoutek 1999: 40).

V roce 1997 proběhly další volby do celobritského parlamentu, kdy vítězství po dlouhé odmlce dosáhla Tony Blairem redefinovaná Labouristická strana. *New Labour* po svém nástupu k moci představili příslibenou Bílou knihu<sup>31</sup> týkající se procesu zavedení a podoby devoluce. Tato Bílá kniha upravovala vztah mezi britským parlamentem a nově vznikajícím skotským parlament, kdy byly vytyčené jasné oblasti pravomocí pro skotský parlament tzv. *devolved matters*<sup>32</sup>. Ty se týkaly zejména oblastí zdravotnictví, kultury, samosprávy skotských regionů, dopravy anebo policie. Kompetence *reserved matters*<sup>33</sup> zůstávaly Westminsterkému parlamentu, kdy se jednalo hlavně o zahraniční politiku či obranu státu. Výjimkou byly zahraniční jednání, která se týkala bezprostředně Skotska. V těchto jednáních by mělo být umožněno skotským zástupců vlády účastnit se společně s britskými ministry jednání na půdě Evropské unie (Pittock 2008: 78-81).

Jak již bylo domluveno předem, strana odsouhlasila nastolení procesu devoluce a tak se otevřely dveře pro druhé devoluční referendum, které bylo

---

<sup>31</sup> *White paper on Scotland*

<sup>32</sup> Kompetence delegované skotskému parlamentu

<sup>33</sup> Kompetence, které zůstaly Westminsterkému parlamentu

naplánováno na 11. září 1997. Jako v předchozím případě ohlášení referenda o devoluci rozjelo rozsáhlou kampaň pro a proti devoluci tzv. *Yes Vote* a *No Vote campaigns*. Rozdíl byl však v tom, že kampaň pro *Yes Vote*, byla tentokrát podporována Ústavodárnou radou, která pod sebou zastřešovala velké množství institucí a skotských stran. SNP se, jak již bylo zmíněno, na aktivitách Ústavodárné rady nepodílela kvůli negativnímu postoji rady k úplné nezávislosti Skotska, díky převaze fundamentalistického křídla (Deacon 2012: 68-70). Ale i v této kampani byl viditelný vliv tohoto fundamentalistického křídla. SNP podporovala pouze *Yes-Yes camping*, což znamenalo podporu jen pro kladné vyjádření v obou otázkách ohledně Skotského parlamentu, které se týkaly jeho zřízení a zda má mít pravomoc upravovat daně. Samotná kampaň pro *No Vote* byla podporována hlavně Konzervativní stranou a to ještě ne přesvědčivě a nejednotně. (Deacon 2012: 113-114).

Každopádně rok 1997 byl pro SNP rokem úspěšným, na první otázku o založení parlamentu, vyjádřilo 74,3 % občanů podporou pro založení Skotského parlamentu a pouhých 25,7 % voličů se vyjádřilo k procesu devoluce negativně. Na druhou otázku, která se týkala pravomocí skotského parlamentu na úpravu daní, se kladně vyjádřilo 63,5 % voličů. Celková účast čítala 60,4 % voličů. (Deacon 2012: 115). Všechny skotské regiony se vyjádřily kladně k první otázce, zatímco ve druhé otázce zaujaly negativní postoje regiony Orkneje a Galloway. Podpora devoluce hlavně na Orknejích a Shetlandských ostrovech se zdvojnásobila oproti devolučnímu referendu z roku 1979 (Pittock 2008: 81).

Uspořádání Skotského parlamentu a jeho vztahu s britským parlamentem odpovídalo jeho dřívější podobě rozebrané v Bílé knize vydané labouristy. Podoba *devolved matters* zůstala stejná, ale víceméně se jednalo o princip, že vše, co nespádalo pod *reserved matters*, bylo v kompetenci Skotského parlamentu. Britskému parlamentu zůstala pravomoc tykající se ústavních otázek. To znamenalo, že Skotskému parlamentu nebyla předána pravomoc jakkoliv ovlivňovat podobu devoluce (Pittock 2008: 85).

Po zavedení devoluce, tak zůstalo Spojené království *de iure* unitárním státem. V praktickém pojetí se jednalo spíše o implementaci asymetrické

teritoriální autonomie, kdy jednotlivé části Velké Británie měly různě nastavené kompetence. Ať už jsou brány v potaz rozdílné pravomoci mezi Skotským parlamentem a Shromážděním ve Walesu anebo fakt, že samotná Anglie nemá svůj vlastní parlament a své poslance volí angličtí občané do celobritského Westminsterského parlamentu. Avšak mezi anglickým obyvatelstvem jsou jen minimální tendence k založení vlastního parlamentu, kdy se jedná o necelých 19 % Angličanů. Je to způsobeno i tím, že přes 80 % mandátů do Westminsterského parlamentu je voleno z anglických regionů. Na rozdíl od Skotů, Irů nebo Walesanů anglické obyvatelstvo nemá žádné větší tendence k prosazování nebo definování anglické národní identity, kdy většina z nich sebe sama zahrnuje pod britskou národní identitu. Zde je viditelný důraz Angličanů na zachování *statusu quo* a vkládání důvěry do celobritského parlamentu (McGarry 2010: 152). Vliv na vnímání devoluce jako asymetrické teritoriální autonomie, dle Willa Kymlicky až kvazi-federálního typu státu, může mít tzv. *West Lothian Question*<sup>34</sup>. Tuto problematiku otevřel labouristický poslanec Tam Dalyell z výše zmíněného obvodu, když začal reflektovat vzniklé poměry mezi Skotským a Westminsterským parlamentem. Jednalo se o problém, kdy skotští poslanci mohou rozhodovat o záležitostech čistě anglických na půdě britského parlamentu, ale po vzniku Skotského parlamentu britští poslanci resp. angličtí poslanci, ztratili možnost rozhodovat o dění ve Skotsku (Pittock 2008: 85).

V prvních volbách z roku 1999 do Skotského parlamentu, který byl zřízen na základě *Scotland Act 1998*, se SNP umístila jako druhá nejsilnější strana se třiceti pěti mandáty. Zaostávala tak o jedenáct mandátů za Skotskou labouristickou stranou. SNP dokázala ve Skotsku přebírat voliče labouristům z levého i pravého politického spektra, kdy počet přeběhlých voličů byl značně vyšší na levé straně spektra. Značný vliv na to měla politika *welfare state* propagována SNP a taktéž možnost volit v novém skotském parlamentu (Paterson – Brown – Curtice – Hinds – McCrone – Park – Sproston – SurrIDGE 2001: 143).

---

<sup>34</sup> Skotský obvod



Během průběhu celých devadesátých let se pozice SNP ještě více vyjasňovala a upevnila svou pozici jako nacionální sociálně demokratická strana. Velkým přínosem v tomto ohledu byl nový lídr Alex Salmond, který předkládal jasnou vizi o dalším směřování strany. Jasným přechodem k občanskému typu nacionalismu může být jeho prohlášení z roku 1998, kdy pravil: „V novém Skotsku nezáleží, na tom kde jste se narodili nebo odkud pocházíte. Naše cesta ve Skotsku není o naší minulosti- je o naší budoucnosti“ (Clayton 2002: 832). Strana v devadesátých letech nadále potvrzovala svůj pozitivní pohled na participaci v Evropském společenství. Strana vedla několik kampaní mezi lety 1992 až 1997, jako např. Nezávislost v Evropě či Skotsko v Evropě. Cílem těchto kampaní bylo nastolit agendu, že jediná možnost stabilního a hlavně nezávislého Skotska je dosažení nezávislosti, ale v rámci Evropy (Ichijo 2004: 49).

Vysoký zájem SNP na participaci v Evropském společenství může mít program Evropa regionů a strukturální fondy EU. Tyto podpůrné orgány v kombinaci se získáním Skotského parlamentu mohou zajistit rekonstrukci ekonomiky Skotska a dopomout mu k seberealizaci. Avšak v tomto období strana ve své rétorice opomíjí fakt, že i v Evropském společenství se bude podřizovat centralizované vládě z Bruselu, jenž je ovlivňována mnohem většími státy (Kohoutek 1999: 42). Například v šedesátých letech byl tento fakt hlavní argumentem SNP pro proti-evropský postoj, kdy participace v takovéto organizaci nedávala prostor pro seberealizaci nezávislého Skotska. Avšak samotné společenství prošlo transformací a výše zmiňované podpůrné programy pro regiony atp., které jsou zřízeny společně s podepsáním Maastrichtské smlouvy, můžou být a pravděpodobně jsou lákadlem pro minoritní nacionalismy.

Zajímavý byl konec devadesátých let z hlediska podpory pro úplnou nezávislost Skotska. Veřejné mínění z roku 1998, tedy rok po referendu o devoluci a rok před zavedením Skotského parlamentu, ukázalo, že pro úplnou nezávislost Skotska na Spojeném království se vyslovilo 47 % respondentů. Tento procentuální zisk podpory nezávislosti Skotska byl do té doby zatím nejvyšší, co kdy byl. Pravděpodobně tento nárůst zapříčinily výše zmíněné události a jistou roli v něm mohl hrát i postup fotbalového Skotského národního

týmu na nadcházející Mistrovství světa (Ipsos MORI 2012). V tomto období dále pokračoval trend z osmdesátých let, kdy během vlády Margaret Thatcherové, začal klesat počet Skotů, kteří svou národní identitu definovali jako britskou. Mohlo to být způsobeno její přístupem ke skotské identitě či zvýšenou touhou Skotů po devoluci v onom období. Avšak ani vznik Skotského parlamentu neomezil upřednostňování skotské národní identity před britskou. Mezi lety 1979-1999 se poměr Skotů, kteří uvádí svou národní identitu jako britskou, zmenšil z 38 % na 17 %. Na druhou stranu počet občanů, kteří se cítili být Skoty, ale zároveň se dokázali identifikovat s britskou identitou<sup>35</sup>, zůstával okolo 30 % po celé toto období. Tato skupina obyvatel zastávala procentuálně nejvyšší kladný postoj k postupnému rozšiřování devolučních pravomocí (McCrone 2001: 164). Skotové na žebříčku priorit nestavěli národní identitu ani nezávislost Skotska na první místo, kdy je spíše zajímala ekonomická témata a asi jen necelých 20 % Skotů mezi osmdesátými až devadesátými lety upřednostňovalo devoluci či nezávislost než ekonomická témata. V devadesátých letech se tento podíl občanů zvedl na necelých 40 % pod tlakem blížícího se referenda a kampaní stran (Keating 1996: 188).

## **10. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 2000 – 2007**

Toto období po zřízení Skotského parlamentu nebylo nijak zvlášť úspěšné pro SNP. Ve volbách z roku 2003 do Skotského parlamentu získala jen 27 mandátů, tím pádem o osm přišla (Ipsos MORI 2012). Taktéž rok po zavedení samostatného parlamentu strana přišla o svého prominentního lídra Alexe Salmonda, který z osobních důvodů odstoupil a nahradil jej John Swinney. SNP od založení Skotského parlamentu svádělo nepřilíživý vydařený boj o voliče a ani nenacházelo způsob jak konkurovat vládě Skotských labouristů a Skotské liberálně demokratické straně. Ačkoliv John Swinney nebyl nejsilnějším lídrem, tak dokázal okolo strany vybudovat profesionální základnu v ohledu výběru kandidátů a nastolování nových veřejných politik. Avšak John Swinney příliš dlouho na místě lídra strany nepobyl a po fiasku ve volbách do Evropského

---

<sup>35</sup> Neztotožňuji s vnímáním skotské identity jako rovné britské identity

parlamentu rezignoval. Po čtyřech letech po svém odchodu se zpátky na místo lídra strany vrací Alexe Salmond a zástupkyní lídra se stala Nicola Sturgeon. Tento návrat Alexe Salmonda znamenal zlomový bod pro SNP. Staro-nový lídr změnil image strany novým přístupem ke společnosti, který se zakládal na sdělování pozitivních zpráv, pozitivních aspektů samostatného Skotska a obrátil tak svou předešlou rétoriku, jenž byla zaměřena na negativní aspekty Skotska ve Spojeném království. Co se týče hlavního konkurenta SNP, Labouristické strany, tak ta svou kampaň vedla vágně a celkově působila neprofesionálním dojmem a taktéž postrádala jasného a viditelného lídra. Zřejmé také bylo podcenění skotských voličských nálad a voličského potenciálu SNP (Hassan 2011: 368-369).

Program SNP z roku 2007 se ve větší míře věnoval vizím strany v rámci *devolved matters* a samotné nezávislosti zde byla věnována jediná stránka z celého programu a část v programové předmluvě od Alexe Salmonda, který napsal:

„Pracujeme tvrdě, abychom si získali důvěru a podporu občanů Skotska a budeme Skotům věřit, že rozhodnou o skotské budoucnosti v referendu o nezávislosti. Volba bude vaše. Je to spravedlivý a demokratický způsob“ (Scottish National Party 2007: 5).<sup>36</sup>

Strana dále ve svém programu argumentuje zastaralostí Unie, kdy existuje tři sta let a není dále schopná sloužit svému účelu, jelikož není uzpůsobená potřebám 21. století a jen Skotsko zpomaluje ve svém vývoji. Programem je taktéž prostoupená ekonomická argumentace, která se zejména opírá o ropná ložiska objevena v sedmdesátých letech, kdy zisky z této ropy měly sloužit primárně skotským zájmům a modernizaci, kdy toto bylo jasné odvolávání na kampaň *It's Scotland's Oil* (Scottish National Party 2007: 7). Program také předkládá záměr strany publikovat Bílé knihy ohledně budoucí podoby samostatného Skotska a konání referenda, ve které by měli skotští voliči,

---

<sup>36</sup> V originálním znění: „*We are working hard to earn the trust and support of the people of Scotland and we will trust Scots to take the decision on Scotland's future in an independence referendum. The choice will be yours. That is the fair and democratic way*“ (Scottish national Party 2007: 5).

rozhodnou o setrvání ve Velké Británii. Očekávané konání referenda je zde vypsané na rok 2010 (Scottish National Party 2007: 15).

Vnímání nacionalismu SNP v programu z roku 2005 se ještě více rozšířilo a mohlo již připomínat každodenní plebiscit. Toto tvrzení lze podložit citací z programu SNP z roku 2005. „Žádná země ani žádná lidská bytost není méně či více cenná než jiná“. Výrok Alexe Salmonda, že skotský nacionalismus je „liberální demokratické hnutí do kterého každý může vstoupit a je založeno na mírumilovném, inkluzivní, občanském nacionalismu-ten je zrozen z tolerance a respektu ke všem vírám, barvám...“, dále podporuje mínění SNP o Skotku jako o nezávislém multikulturním národu v rámci Evropského společenství (Mycock 2012: 54). Na druhou stranu program z roku 2007 se o skotské národní identitě zmínil jen v pasáži určené na podporu festivalů ve Skotsku, kdy festivaly byly viděny jako možnost k propagaci odlišné skotské kultury či identity (Scottish National Party 2007: 56).

Rok 2007 byl přelomový pro SNP, kdy strana získala 47 křesel a stala se tak nejsilnější stranou Skotského parlamentu a utvořila menšinovou vládu. Ale nebyla to zásluha narůstajícího zájmu či podpory nezávislosti, ale spíše hledání alternativy za vládu předešlou, kdy SNP se jevila jako dobrá volba (Keating 2015: 74). Ani v tomto období od konce devadesátých let nijak independentistické nálady nevzrostly a spíše měly tendence stagnovat či klesat. Na konci devadesátých let byla podpora pro nezávislost okolo 30% procent a po nastolení minoritní vlády SNP klesla ještě níže (Ipsos MORI 2012).

Jak bylo řečeno v programu, tak po volbách SNP publikovala Bílé knihy ohledně podoby nezávislého Skotska. Jednalo se o různé varianty, které se týkaly změny ústavního pořádku ve Velké Británii. Dokumentem je prostoupen výrazný důraz na demokratický postup při potencionální secesi, kdy o ní může rozhodnout jedině svrchovaný skotský lid skrze referendum. Důraz byl kladen i na zachování vztahů mezi Skotskem a Velkou Británií po případné secesi. Kdy na příklad hlavou státu by zůstala stále britská královna, ve Skotsku by byla zanechána britská měna a jednalo by se stále o unii, ale dvou suverénních států. Po získání nezávislosti by veškeré kompetence náležely Skotskému parlamentu

jak s oblasti *devolved matters*, tak z oblasti *reserved matters* (Scottish Government 2007: 19-23).

Po vítězstvích ve volbách v roce 2007 se nepodařilo utvořit SNP většinovou vládu. Bylo to ovlivněno tím, že jednání se Skotskou liberálně demokratickou stranou selhala kvůli neochotě liberálních demokratů spolupracovat se SNP, která má jako primární cíl secesi Skotska od zbytku Velké Británie (Deacon 2012: 104). SNP nebyla schopná v menšinové vládě protlačit referendum o nezávislosti, jelikož se návrhu nedostávalo dostatečné parlamentní podpory. Na druhou stranu opoziční strany, tedy Labouristická strana, strana Liberální demokracie a Konzervativní strana, v reakci na Bílé knihy založily Calmanovu komisi, která si kladla za cíl rozšířit pravomoci Skotského parlamentu hlavně v oblasti fiskální politiky. SNP s tímto rozšířením kompetencí pro Skotský parlament nesouhlasila, ale byla přehlasována opozicí (Keating 2015: 75). Výjimku v kontextu Velké Británie, stejně jako SNP zastávající nezávislost, tvořila Liberálně demokratická strana, která vždy podporovala její decentralizaci, ale primárně je zastáncem Velké Británie jako státu federálního typu (Deacon 2012: 111).

## **11. SNP a skotský nacionalismus mezi lety 2007 – 2017**

Toto poslední období lze brát jako relativně úspěšné pro SNP pohledem volebních výsledků. Strana v následujících volbách v roce 2011 získala většinu mandátů a tento úspěch opakovala i ve volbách z roku 2016. Úspěšná byla i strana na celobritské úrovni, když ve volbách v roce 2015 získala 56 mandátů ve Westminsterském parlamentu a tím se stala třetí nejsilnější stranou. Mezi těmito lety, ale taktéž došlo ke dvěma důležitým referendům. Prvním bylo referendum z roku 2014, ve kterém se hlasovalo o nezávislosti Skotska. Další referendum přišlo o dva roky později. V tomto referendu, které nese název referendum o Brexitu, se jednalo o vystoupení Spojeného království z Evropské Unie.

Program SNP z roku 2011 je velmi podobný tomu předešlému z roku 2007. SNP ani zde neopustila snahu o uspořádání referenda. Rétorika ohledně referenda byla zcela totožná, kdy prosperující Skotsko znamenalo nezávislé

Skotsko. Tímto programem je ale více prostoupen apel na dobrou budoucnost a důvěru ve voliče (Scottish National Party 2011: 5). Jako předešlý program předkládá také pozitivní obraz budoucnosti a toho co menšinová vláda ve Skotském parlamentu během čtyř let dokázala. Kromě zopakovaného konceptu nezávislosti Skotska z roku 2007, se v programu SNP tvrdě vymezila proti konzervativní vládě. Zejména proti konzervativní politice škrtů, která byla způsobena ekonomickou krizí v roce 2008. Ale vymezila se i např. proti navrhované politice zavedení školného. SNP se zde propagovala jako strana, která ochrání skotský lid a jeho daně před konzervativci (Scottish National Party 2011: 28).

Volby do Holyroodu<sup>37</sup> z roku 2011 byly velkým překvapením. SNP dosáhla přesvědčivého vítězství a se ziskem šedesáti devíti mandátů mohla vytvořit většinovou vládu (Ipsos MORI 2012), kdy volební systém do tohoto legislativního tělesa je nastaven právě tak, aby vznik většinových vlád byl velmi minimalizován (Kohoutek 1999: 40). S tímto úspěchem a rétorikou předsedy strany a premiéra Skotského parlamentu Alexe Salmonda se otevřela debata o tolik omílaném referendum o nezávislosti Skotska. Avšak byl zde stále legislativní problém s tím, že Skotský parlament neměl pravomoc upravovat stávající podobu devoluce. Tento problém vyřešila Edinburghská dohoda<sup>38</sup> podepsána Alexem Salmondem a Davidem Cameronem jakožto nejvyšších představitelů britského a Skotského parlamentu. Na základě této dohody bylo Skotskému parlamentu legálně umožněno pořádat referendum o nezávislosti, avšak s určitými podmínkami. Delegovaná pravomoc pořádat referendum byla dočasná, kdy po uskutečnění referenda Skotský parlament o tuto legislativní pravomoc přijde (Scottish Government 2016). Další podmínkou byla jedna jediná otázka týkající se nezávislosti, tím vyloučily celobritské strany možnost hlasování o *Devolution-Max*<sup>39</sup>, kterou prosazovala SNP v případě neúspěchu referenda o nezávislosti. Mezi skotskými voliči byla varianta posíleného

---

<sup>37</sup> Skotského parlamentu

<sup>38</sup> *Edinburgh agreement*

<sup>39</sup> Koncept Skotskému parlamentu, kterému budou delegovány všechny pravomoci kromě obrany státu a zahraniční politiky

Skotského parlamentu nejvíce zastávaným názorem, ale referendum mělo být o nezávislosti, ne o devoluci. Ústupkem vlády byla možnost hlasovat ve Skotském referendu o nezávislosti od šestnácti let (Keting 2015: 78).

V roce 2012 na základě *Scotland Bill*<sup>40</sup> vznikl *Scotland Act 2012*, který navazoval na *Scotland Act 1998*. Tímto byly prohloubeny pravomoci Skotského parlamentu hlavně ohledně fiskální a daňové politiky. Toto nové prohloubení pravomocí bylo na základě posudku výše zmíněné Calmanovy komise. SNP podpořila tento návrh o nové podobě devoluce, ale nepřikládala mu vyšší prioritu, kdy pro ni bylo hlavní referendum o nezávislosti (BBC 2012).

. Ačkoliv míra podpory nezávislosti v tomto období poprvé stoupla, přesněji na 40 %, tak v průzkumech voličských názorů panovala tendence inklinovat k rozšíření pravomocí Skotského parlamentu. Pro rozšíření pravomocí Skotského parlamentu se kladně vyjádřilo okolo 71 % dotázaných. Ztotožňovali se tedy s přístupem, který se Skotskem počítal jako se součástí Spojeného království (Ipsos MORI 2012). Zároveň průzkumy ukázaly, že občané, kteří se identifikují se skotskou národní identitou, ale zároveň se považují, ačkoliv méně, za Brity, jsou nejvíce nerozhodnutou skupinou ohledně nezávislosti. Z této skupiny 45 % bylo proti nezávislosti, 35 % pro nezávislost a 12 % bylo nerozhodnutých. Do této skupiny zároveň spadalo přes třetinu skotských občanů. Bylo jasné, že tato skupina občanů bude klíčová při rozhodování referenda, které bylo nakonec naplánováno na rok 2014, kdy hlavní celobritské strany jeho konání na základě Edinburghské dohody připustily, aby konečně došlo k rozřešení situace (Devine 2013).

Referendu o nezávislosti Skotska samozřejmě předcházely kampaně lobující buď za získání nezávislosti či zachování statusu quo, popřípadě další debatu o *Devolution-Max*. První zmíněnou kampaní byla kampaň *Yes, Scotland*, kterou prosazovala zejména SNP společně se stranou Zelených a stranou Skotských socialistů. Druhou kampaní byla kampaň s názvem *Better Together*<sup>41</sup>, kterou zastupovaly strany Labouristů, Konzervativců a Liberálních demokratů.

---

<sup>40</sup> Návrh zákona o Skotsku ve smyslu prohloubení pravomocí devoluce

<sup>41</sup> Volně přeloženo- Lépe pospolu

Dalo by se říct, že to byla i propagace stran před volbami do Westminsterkého parlamentu, které se konaly v roce 2015. Strany definovaly své postoje zejména na témata ekonomické, *welfare state*, bezpečnost a obrana a v neposlední řadě pohled na EU jako takový. SNP v těchto kampaních zachovala stejný postoj jako v předešlém desetiletí, takže zastávala silný proevropský postoj. Na druhou stranu ve Spojeném království nebyla strana, která by byla čistě proti evropská. V ohledu ekonomickém stále zastávala koncept sociální demokracie s odvoláváním se na *welfare state* z poválečného období, kdy tato strana spojovala s neschopností Labouristické strany postarat se o chudé a lidi v nouzi. Ve své rétorice SNP často zmiňovala státy Skandinávie jako svou inspiraci pro nezávislé Skotsko, kdy právě tyto státy např. přečkaly bez větších problémů nedávnou ekonomickou krizi (Keating 2015: 77 - 87).

Výsledek referenda byl jednoznačný, když celkem 55 % hlasů bylo proti nezávislosti Skotska. Pro nezávislost Skotska mnohdy byli lidé z chudších poměrů, kteří neměli tolik co ztratit. Dále to byly obyvatelé Skotska, kteří se zde přímo narodili, ti měli tendenci až dvakrát více hlasovat pro nezávislost. Každopádně se zdálo, že problém nezávislosti Skotska je pro tuto generaci vyřešen. Zajímavé je, že strany, které vedly kampaň *Yes, Scotland* se během několika týdnů dočkaly markantního nárůstu členů. Po neúspěšném referendu Alex Salmond odstoupil ze své pozice a byl nahrazen Nicol Sturgeon (Keating 2015: 88-91).

Už během kampaní ohledně referenda o nezávislosti existoval postoj Konzervativní strany k tomu, že někdy během roku 2017 by se mělo konat referendum o vystoupení z Evropské unie. Bylo to především způsobeno tlakem některých euroskeptických poslanců v řadách konzervativců a britské euroskeptici strany UKIP<sup>42</sup> na britského premiéra Davida Camerona. Ten se k této problematice stavěl velmi zdrženlivě, ale uznal, že lidé by se měli vyjádřit k zreorganizování vztahů mezi Evropskou Unií a Velkou Británií a to skrze referendum s jednoduchou volbou *remain*<sup>43</sup> nebo *leave*<sup>44</sup> (BBC 2013).

---

<sup>42</sup> *United Kingdom Independence Party*, volně přeloženo: Strana nezávislosti Spojeného království

<sup>43</sup> Zůstat v Evropské unii

<sup>44</sup> Odejít z Evropské unie



Každopádně v roce 2015 se SNP účastnila celobritských voleb do Westminsterského parlamentu. Strana se v těchto volbách stala třetí nejsilnější britskou stranou, když Liberálně demokratická strana ztratila skoro všechny své mandáty, pravděpodobně kvůli předešlé koaliční vládě s Konzervativní stranou, kdy se Liberální demokraté nemohli realizovat v politice, tak úplně dle svého. SNP tak se svým novým lídrem získala padesát šest mandátů z padesáti devíti, které jsou uvolněné pro Skotsko (BBC 2015). Nicola Sturgeon navázala na tradici Alexe Salmonda, jakožto silného a schopného lídra, což potvrdila v roce 2016, kdy obhájila post skotského premiéra a se SNP ve volbách do Skotského parlamentu získala šedesát tři křesel. Tento výsledek však nestačil na vytvoření předešlé většinové vlády. Tak byla utvořena jako v roce 2007 vláda menšinová, avšak náskok v počtu křesel pro SNP byl dvakrát větší než u druhých konzervativců, tudíž strana by neměla mít větší problém v prosazování svých politik či nastolování nových témat (BBC 2016).

Každopádně Konzervativní stranou přislíbené referendum o Brexitu, které se mělo konat v průběhu roku 2017, bylo britským premiérem ohlášeno již na 23. června 2016. Ten doufal, že se v něm lid vyjádří pro setrvání v EU, kdy to je záruka silného ekonomicky prosperujícího státu. Po tomto ohlášení referenda vznikly dvě kampaně, které propagovaly buď odchod EU anebo setrvání. Kampaň pro setrvání v EU měla název *Britain Stronger in Europe*<sup>45</sup>, která byla zastoupena většinou britských stran. Druhá kampaň podporující odchod z Evropské unie měla název *Vote Leave*<sup>46</sup>, která byla zastoupena hlavně stranou UKIP, ale i euroskeptickými poslanci Konzervativní a Labouristické strany (The Economist 2016).

V referendu, které probíhalo na celém území Spojeného království, se rozhodlo o opuštění EU v poměru 52 % ku 48 %. Skotsko se vyjádřilo 62% podporou pro setrvání v EU, kdy toto byla největší procentuální podpora pro setrvání ze všech částí Británie. Taktéž Severní Irsko se vyjádřilo v referendu pro neopuštění Evropské unie, zatímco Anglie a Wales se s okolo 53% podporou

---

<sup>45</sup> Británie je silnější v Evropě (EU)

<sup>46</sup> Volte odchod (z EU)

rozhodly o opuštění Evropské unie (BBC 2017a). David Cameron po tomto výsledku rezignoval na post premiéra a byl nahrazen Theresou May. Ačkoliv se zdálo, že toto rozhodnutí skotské obyvatelstvo pobouří a tendence pro nezávislost se markantně zvýší, tak se tak nestalo a tendence a dále stagnovaly. Na nárůst podpory pro nezávislost začala mít vliv až SNP vyvolaná debata o dalším referendu o nezávislosti (Ipsos MORI 2017).

Skotská vláda celkem rychle reagovala debatou o vyhlášení nového referenda o nezávislosti, které by se mohlo konat někdy mezi lety 2018 a 2019. Nicola Sturgeon považuje za zcela nedemokratické, jaký přístup zvolila vláda Theresy May a pokud si Skotové zvolili zůstat v EU, tak by tu možnost mít měli i jako nezávislý stát. Každopádně návrh Nicol Sturgeon se nesetkal s velkým pochopením jak na mezinárodní scéně, kdy žádala Donalda Tuska o podporu, tak ani na britské scéně, když se Theresa May vyjádřila podobně jako Donald Tusk, že pro konání referenda není správná chvíle. Bylo jí v obou případech navrženo vyčkat než situace o Brexitu dojde k nějakému řešení a jaké podmínky ve vztahu Spojeného království a EU budou panovat (BBC 2017b).

## 12. Shrnutí a závěrečná analýza

Z předešlého textu je zřejmé, že podpora pro nezávislost se objevuje v různá období a za různých podmínek. Největší vliv na výkyv secesionistických tendencí nebo podpory jiných forem sebeurčení lze spatřit u problémů Skotska, které jsou spojeny s ekonomickou a politickou situací. Co se týče vlivu národní identity, tak její vliv na rozhodování Skotů ohledně nezávislosti nebo devoluce je diskutabilní, ale lze spatřit určité trendy. Otázka členství v Evropské unii a její vliv na charakter skotského nacionalismu je taktéž diskutabilní, kdy zde ztěžuje situaci fakt, že v nynější době není jasné, jak bude vypadat budoucí vztah mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií po referendu o Brexitu.

Mnou první stanovená výzkumná otázka se týká vlivu ekonomické a politické situace na charakter skotského nacionalismu. Otázka je takto formulována vzhledem k výraznému propojení politické a ekonomické situace, pokud pomínu ekonomickou krizi ze sedmdesátých let a krizi z roku 2008, které byly způsobeny vnějšími faktory.

Ze zkoumaného období mezi lety 1934 – 1960 nejsou dostupné průzkumy ohledně podpory nezávislosti nebo devoluce, ale jako určitý výstup o těchto náladách může sloužit petice iniciovaná SNP ohledně devoluce. Tuto petici podepsalo na dva miliony Skotů ze tří milionů oprávněných voličů. Tento výsledek je zřetelným důkazem, že Skotové by určitou formu samosprávy preferovali. Možný vliv na požadavek devoluce může mít přístup celobritských stran ke skotské národní identitě, které ji buď neuznávaly anebo jí nepřikládaly velkou prioritu.

Ve zkoumaném období mezi lety 1960 – 1979 byly nejdůležitějšími událostmi referendum o devoluci, volební úspěchy SNP, krize *welfare state* a ekonomická krize. Ke konci toho období se díky úspěchům SNP začaly objevovat průzkumy veřejného mínění ohledně podpory secese nebo devoluce. Z průzkumů vyplývá, že podpora pro nezávislost byla velmi nízká, přesněji 14 % skotských občanů. Ekonomická krize způsobila odklon skotských voličů od celobritských stran, což způsobilo značný nárůst v preferencích SNP. Tento zvýšený zájem o nacionalistickou stranu s cílem nezávislého Skotska způsobil, že

celobritské strany začaly hrozbu secese reálně vnímat. Svědčí o tom výše zmíněný proslov předsedy konzervativců v Perthu anebo iniciování Kilbrandonovy zprávy labouristy. Tyto reakce svědčí o nutnosti zvážit reorganizaci ústavního pořádku Velké Británie. To vyústilo v konání referenda o ustanovení skotského parlamentu. V referendu se občané Skotska vyjádřili kladně k zřízení skotského parlamentu, ale kvůli Cunnighameovu dodatku referendum neprošlo. Kampaně vedené před referendem jasně ukazovaly, které strany jsou pro a proti devoluci. Konzervativní strana a Labouristická strana byly proti zahájení procesu devoluce a liberální demokraté a SNP byli pro. Neúspěšné referendum pak znamenalo dvacet let slabých výsledků pro SNP.

Z hlediska vnímání nacionalismu samotnými Skoty jsou zajímavá osmdesátá léta. Toto období bylo ikonické dominantním postavením Konzervativní strany v čele s Margaret Thatcherovou. Ta prosazovala privatizační politiku, kladla silný důraz na individualismus a odmítala další jednání o devoluci, což bylo zcela v rozporu s přístupem Skotů k politice a ekonomice. Dle průzkumů v tomto období dosahovala podpora pro nezávislost Skotska okolo 40 % a logickým by se zdálo, že vzroste podpora SNP, která má hlavním programovým tématem secesi. To se ovšem nestalo a Skotové dále vyjadřovali podporu Labouristické či Liberálně demokratické straně, které byly ochotné prosazovat možnost devoluce, což vyústilo v utvoření *Scottish Constitutional Covenant*. Je možné se domnívat, že Skotové preferují právě více reorganizování ústavního pořádku skrze devoluci, nežli nezávislost Skotska a vykonávat si vlastní politiku, ale v rámci Spojeného království.

Následující období mezi lety 1990 – 1999 bylo důležité z hlediska skotského nacionalismu kvůli vzniku *New Labour*, druhé referendum o devoluci a vyprofilování SNP jako nacionalistické sociálně-demokratické strany. Redefinovaná labouristická strana po svém nástupu k moci předložila Bílé knihy, které prezentovaly podobu potencionálního skotského parlamentu na základě jednání ve *Scottish Constitutional Covenant*. Referendum se konalo v roce 1997 a Skotsko se v něm vyslovalo pro ustanovení skotského parlamentu. V období před referendem ani změna politiky SNP nepřinesla větší volební úspěchy, což

dále mohlo vyjadřovat neidentifikování voličů s konceptem nezávislého Skotska a taktéž neúčast SNP na vyjednávání podoby devoluce v rámci *Scottish Constitutional Covenant*. Volebního úspěchu strana dosáhla až v prvních volbách do skotského parlamentu, kdy se umístila jako druhá nejsilnější strana za labouristy. V tomto období byla silná podpora nezávislosti Skotska, která ale byla spíše způsobena entusiasmem ohledně nově zřízeného skotského parlamentu a celkově pozitivního směřování Skotska v rámci Velké Británie.

Období mezi lety 2000 – 2017 lze označit za velmi úspěšné pro SNP z hlediska volebních výsledků. Po vzniku skotského parlamentu klesla podpora nezávislosti na necelých 30 % a ani SNP se nedokázala úspěšně prosadit. Změna nastala s návratem Alexe Salmonda do čela strany, který začal politiku pozitivně rámcovat a už nepropagoval Skotsko jako zanedbanou část Velké Británie, ale obracel se na jeho dobrou budoucnost. V tomto období se projevilo i vyprofilování strany jako sociálně-demokratické. Po vítězství ve volbách z roku 2007 do skotského parlamentu SNP utvořila menšinovou vládu. Toto vítězství mohlo být podmíněno nepříliš efektivní koaliční vládou labouristů a liberálních demokratů ve skotském parlamentu. Taktéž byl ve Skotsku zastáván názor, že tyto odnože celobritských stran se příliš ohlížejí na své partnery ve Westminsterkém parlamentu. To mělo ovlivňovat jimi prosazovanou politiku, která pak nemůže sloužit skotskému dobru. Následná ekonomická krize z roku 2008 byla příčinou centrální politiky škrtů, proti které se SNP ostře vyhraňovala. Kombinace pozitivního rámcování témat SNP v kombinaci s kritikou Konzervativní vlády a její politiky škrtů dosáhla SNP ve volbách v roce 2011 přesvědčivého vítězství a mohla utvořit jednobarevnou vládu. SNP byla i kvůli jejímu sociálně-demokratickému charakteru dobrou alternativou za Labouristickou stranu. SNP po tomto vítězství byla schopná účinně nastolovat agendu nezávislosti, kdy díky Edinburghské dohodě bylo skotskému parlamentu umožněno konání referenda o nezávislosti. Referendum proběhlo v roce 2014 a skotští voliči se v něm vyjádřili pro setrvání ve Velké Británii. Samo referendum může sloužit jako indikátor, že skotský nacionalismus je devolučního charakteru, kdy pro setrvání se rozhodlo 55 % Skotů. Co dále podporuje devoluční ráz

skotského nacionalismu je fakt, že v době konání referenda se 71 % Skotů domnívalo, že nejlepší možností je *Devolution-Max* anebo další rozšiřování pravomocí skotského parlamentu při zachování celistvosti státu.

Druhou mnou stanovenou výzkumnou otázkou je vliv národní identity na charakter skotského nacionalismu. Průzkumy ohledně národní identity se začaly objevovat až s prvním referendem o devoluci v reakci na sílící nacionální cítění. V kontextu Skotska a Velké Británie jsou přítomny dvě národní identity a to skotská a britská. Problémem je definovat obsah skotské národní identity. Zjevné je, že skotská identita je občanského charakteru, kdy optikou programu SNP to znamená, že ten kdo se cítí být Skotem, může být za Skota považován. Názor samotných občanů Skotska je trochu odlišný. Průzkumy ukázaly, že 97 % Skotů považuje za Skota toho, kdo se ve Skotsku narodil. Toho kdo ve Skotsku žije, ale nenarodil se zde, považuje za Skota už jen 52 % Skotů (Paterson – Brown – Curtice – Hinds – McCrone – Park – Sproston – SurrIDGE 2001: 118). Zjištění, že polovina Skotů považuje za svého krajana kohokoliv s bydlištěm ve Skotsku, značí o velké inkluzivitě skotské národní identity. Avšak toto zjištění není nijak přínosné k problematice obsahu skotské národní identity. Jak je již zmíněno v praktické části, Skotové kladou velký důraz na sociální rovnost, *welfare state*, státní intervence a mezilidskou solidaritu. Tento Skotskem prostoupený přístup značí o charakteru skotské společnosti, že je rovnostářská a zastává sociálně-demokratické hodnoty. To znamená, že tyto hodnoty můžou a pravděpodobně vyjadřují obsah skotské národní identity (McCrone 2001: 174). Problém nastává s úbytkem Skotů, kteří se ztotožňují s britskou národní identitou. Pravděpodobným důvodem je předpojatost Skotů ohledně britské národní identity, kterou přirovnávají k anglické národní identitě a mají pochybnosti ohledně jejích hodnot. Avšak tyto identity a jejich hodnoty nejdou exaktně definovat. Každopádně pokud přijmu názor, že skotská národní identita je inkluzivní a založena na rovnostářství, solidaritě a sociálně-demokratických hodnotách a zohledním i výsledek referenda o nezávislosti společně s průzkumy veřejného mínění, které udávají až 71% podporu Skotů pro rozšiřování devolučních pravomocí, pak lze vyjádřit vliv národní identity na charakter

skotského nacionalismu. Je možné usoudit, že výše zmíněné faktory spolu s charakterem skotské národní identity budou charakter skotského nacionalismu ovlivňovat spíše směrem k devolučnímu rázu nacionalismu. Skotové si rozšiřováním pravomocí skotského parlamentu zajistí podobu vlády, kterou chtějí, zároveň se nemůže opakovat např. situace za doby vlády Margaret Thatcherové, kdy došlo k deficitu demokracie a stejně, tak zůstanou ve Velké Británii, což koresponduje s názory až třetiny skotských občanů s dvojí nebo britskou identitou.

Poslední výzkumnou otázkou byl vliv členství Velké Británie v Evropské unii na charakter skotského nacionalismu. Odpověď na tuto otázku je nejtěžší na zodpovězení z důvodu nynějších událostí, referendum o Brexitu, nejasný budoucí vztah Velké Británie a EU, debata o druhém skotském referendu o nezávislosti či vyvolání předčasných voleb Theresou Mayovou. Je důležité zmínit důvod vysoké podpory pro setrvání v Evropské unii. Hlavní determinantem je volební úspěšnost SNP, která je silně proevropská a má zřejmý vliv na rozhodování Skotských voličů, kteří se nachází pod silným vlivem její kampaně na skotském území. Příkladem může být názor, že ekonomická situace se nikterak nezmění po vystoupení z EU. S tímto názorem souhlasilo 57 % voličů SNP, přesto hlasovali pro setrvání v EU. Každopádně byl ve Skotsku trend, že voliči SNP hlasovali pro setrvání v Evropské unii navzdory jejich osobním přesvědčením zejména ohledně dopadů na ekonomiku a migrační krizi. Skotskou společností byl celkově prostoupen názor, že Brexit nebude primárně prospěšný. Někteří skotští voliči pak více zmiňovali koncept Nezávislosti v Evropě, propagovaný SNP, nežli celkový vliv členství v Evropské unii na Velkou Británii (Curtice 2016). Skoro polovina Skotů chce setrvat v Evropské unii a 30 % Skotů by preferovalo přístup na volný trh EU, ale bez plnohodnotného členství (Ipsos MORI 2017).

Zvýše zmíněné analýzy lze vyvodit několik trendů ohledně skotského nacionalismu a jeho charakteru. Secesionistické tendence se ve skotské společnosti projevují zejména v období, kdy je nad Skoty špatně vykonávána politika *welfare state* anebo je jim tato politika odepřena (viz období krize *welfare state* a vláda Margaret Thatcherové). Zvýšené nacionalistické tendence

se projevují i v souvislosti s ekonomickými krizemi, kdy v první z nich se zvedla podpora SNP. Avšak osmdesátá léta prokázala, že se jednalo spíše jen o formu protestu proti celobritským stranám. Po druhé krizi v roce 2008 se také zvedla podpora pro SNP, ale secesionistické tendence nebyly vysoké. Tato volba skotského lidu byla způsobena domněním, že odnože celobritských stran nehájí primárně skotské zájmy. SNP, která se prezentovala jako sociálně-demokratická strana, byla pro Skoty dobrou alternativou. V tomto období bylo zajímavé spojení vysoké podpory pro SNP v kombinaci s nízkou podporou pro nezávislost, kdy lze předpokládat voličskou identifikaci s ekonomickým programem SNP a jejím regionálním charakterem namísto vyjádření touhy po nezávislosti. Vliv na nacionalistické tendence mají i období, kdy je skotská národní identita opomíjena (viz šedesátá léta anebo vláda Margaret Thatcherové). Nárůst podpory nezávislosti lze spatřit v souvislosti událostí, které mají potencionální dopad na další směřování Skotska (viz referenda o devoluci, nezávislosti a Brexitu). To je způsobeno entusiasmem Skotů rozhodovat o své budoucnosti a také zvýšenou propagací těchto témat ve společnosti, kdy výsledky referend vždy rozhodly ve prospěch devoluce a setrvaní ve Velké Británii. Pokud tato tvrzení spojím s výše definovanou národní skotskou identitou a faktem, že mnoho Skotů se identifikuje jak se skotskou, tak i s britskou národní identitou lze tvrdit, že tyto faktory budou spíše ovlivňovat nacionalismus směrem k devolučnímu charakteru. Vliv členství Spojeného království v Evropské unii je velmi diskutabilní a bude jej možné přesněji analyzovat, až se vyjasní vztah mezi EU a Velkou Británií. Přikláním se k názoru, že pokud budou i po Brexitu zachovány výhody plynoucí ze členství v EU pro Velkou Británii, tak vzhledem k výsledku prvních dvou otázek nebude ve Skotsku razantně sílící podpora pro nezávislost.



### 13. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit jakého charakteru je skotský nacionalismus, zda je devolučního či secesionistického rázu. Práce se skládá ze dvou částí, kdy první z nich je zaměřena na konceptualizaci pojmů národ, národní identita a nacionalismus. Dále se v této části zaměřuji na vztah mezi nacionalismem a různými formami sebeurčení. V praktické části je poté analyzováno období mezi lety 1934 - 2017, které je vymezeno od vzniku Skotské národní strany až po současnou debatu o Brexitu. Pro uvedení do skotsko-britských vztahů je zde krátce popsáno období od roku 1707, kdy došlo ke spojení anglického a Skotského parlamentu. Poslední kapitola praktické části se zabývá celkovým shrnutím a závěrečnou analýzou charakteru skotského nacionalismu.

Charakter skotského nacionalismu jsem sledoval na čtyřech proměnných. Jednalo se o politickou a ekonomickou situaci, skotskou či britskou národní identitu a členství Velké Británie v EU a analyzování těchto proměnných ve vztahu k charakteru skotského nacionalismu.

Po provedené analýze výše zmíněných proměnných a jejich vlivu na charakter skotského nacionalismu, je možné se domnívat, že postupným rozšiřováním devolučních pravomocí a tím zajištěním efektivní vlády Skotů nad sebou samými povede k zachování Skotska jako integrální součásti Velké Británie, což lze podložit závěry, které vyplynuly na základě analýzy. Zjevně o tom svědčí i vysoká podpora Skotů pro další delegování pravomocí Skotskému parlamentu. SNP sice devoluci vidí jako postupné kroky k nezávislosti, ale finální rozhodnutí bude náležet Skotům během dalšího potenciálně konaného referenda o nezávislosti, které lze díky referendu o Brexitu v horizontu několika let očekávat.

Charakter skotského nacionalismu ovšem nelze exaktně definovat. Optikou SNP je charakter skotského nacionalismu skrze programy a prohlášení lídrů lehce identifikovatelný, kdy se jedná o koncept nezávislého Skotska v rámci Evropské unie. Pohled skotských občanů je již složitější a reflektuje širokou škálu postojů a názorů, které jsou proměnlivé, ale vykazují určité vzorce chování.

#### **14. Seznam použité literatury**

BBC (2012). *Scotland Bill becomes Scotland Act (2012) after Royal Assent* (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-17903145>, 20. 3. 2017).

BBC (2013). *David Cameron promises in/out referendum on EU* (<http://www.bbc.com/news/uk-politics-21148282>, 20. 3. 2017).

BBC (2015). *Election results: Conservatives win majority* (<http://www.bbc.com/news/election-2015-32633099>, 20. 3. 2017).

BBC (2016). *Holyrood 2016: SNP claims 'historic' win but no majority* (<http://www.bbc.com/news/election-2016-scotland-36205187>, 20. 3. 2017).

BBC (2017b). *Sturgeon calls for the second independence referendum* (<http://www.bbc.com/news/live/uk-scotland-scotland-politics-39255256>).

BBC (2017a). *EU Referendum Results* ([http://www.bbc.com/news/politics/eu\\_referendum/results](http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results), 20. 3. 2017).

Begg, Hugh M. – Stewart, James A. (1971). The Nationalist Movement in Scotland. *Journal of Contemporary History* Vol. 6, No. 1, s. 135-152).

Brancati, Dawn (2006). Decentralization: Fueling the Fire or Dampening the Flames of Ethnic Conflict and Secessionism?. *International Organization* Vol. 60, No. 3, s. 651– 685.

Buchanan, Allen (2004) *Justice, Legitimacy and Self-determination* (Oxford: Oxford University Press).

Clayton, Tristan (2002). Politics and nationalism in Scotland: A Clydeside case study of identity construction. *Political Geography* Vol. 21, No. 6, s. 813-843.

Deacon, Russell (2012). *Devolution in the United Kingdom* (Edinburgh: Edinburgh University Press).

Devine, Tom (2013). Tom Devine: Carving out a Scottish identity. *The Scotsman*. 3. 10. 2013 (<http://www.scotsman.com/news/opinion/tom-devine-carving-out-a-scottish-identity-1-3122619>, 20. 3. 2017).

Ernest, Gellner (2003). Nacionalismus. In: Hroch, Miroslav (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus* (Praha: Slon), s. 403-417.

Finlay, Richard (2004). *Modern Scotland 1914 – 2000* (London: Profile Books).

Hassan, Gerry (2011). Anatomy of a Scottish Revolution: The Potential of Postnationalist Scotland and the Future of the United Kingdom. *Political Quarterly* Vol. 82, No. 3, s. 365-378.

Heywood, Andrew (2005). *Politické ideologie* (Praha: Eurolex Bohemia).

Hobsbawm, Eric. J. – David J. Kertzer (1992). Ethnicity and Nationalism in Europe Today. *Anthropology Today* Vol. 8, No. 1, s. 3-8.

Hroch, Miroslav (2006). Zmatky kolem nacionalismu. *Antropoweb* (<http://www.antropoweb.cz/cs/zmatky-kolem-nacionalismu>, 18. 1. 2017).

Iftene, Cristi (2014). Federalism and Autonomy. *Economic Science Series*. Vol. 14, No. 1, s. 338-343.

Ichijo, Atsuko (2004). *Scottish Nationalism and the Idea of Europe* (London: Routledge).

Ipsos MORI (2012). *35 years of Scottish attitudes towards independence* (<https://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/2935/35-years-of-Scottish-attitudes-towards-independence.aspx>, 9. 3. 2017).

Ipsos MORI (2017). *Support for independence rises as referendum speculation grows* (<https://www.ipsosmori.com/researchpublications/researcharchive/3854/Support-for-independence-rises-as-referendum-speculation-grows.aspx>, 24. 3. 2017).

Keating, Michael – Bleiman, David (1979). *Labour and Scottish Nationalism* (London: The Macmillan Press Ltd.).

Keating, Michael (1996). *Nations Against the State* (London: Macmillan Press Ltd).

Keating, Michael (2015). The Scottish Independence Referendum and After. *Politics in a Changing World* Vol. 1 No. 21, s. 73-98.

Kohn, Hans (2003). Nacionalismus. In: Hroch, Miroslav (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus* (Praha: Slon), s. 87-99.

Kohoutek, Jiří (1998). Skotská národní strana a skotský nacionalismu. In: Dančák, Břetislav – Fiala, Petr (ed.), *Nacionalistické politické strany v Evropě* (Brno: Masarykova univerzita).

Kymlicka, Will (2007). *Multicultural Odysseys – navigating the new international politics of diversity* (Oxford: Oxford University Press).

Leith, Murray S. (2008). Scottish National Party Representations of Scottishness and Scotland. *Politics* Vol. 28 No. 2, s. 83-92.

Lynch, Peter (2009). From Social Democracy back to No Ideology? - The Scottish National Party and Ideological Change in a Multi-level Electoral Setting. *Regional and Federal Studies* Vol. 19 No. 5, s. 619-637.

McCrone, David (2001). Understanding Scotland: The sociology of a Nation (London: Routledge).

McGarry, John (2010). Assymmetric Autonomy in the United Kingdom. In: Weller, Marc – Nodds, Katherine (ed.), *Assymmetric Autonomy and the Settlement of Ethnic Conflicts* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press), s. 148-179.

Mycock, Andrew (2012). SNP, identity and citizenship: Re-imagining state and nation. *National Identities* Vol. 14, No. 1, s. 53-69.

Özkirimli, Umut (2010). *Theories of Nationalism* (New York: Palgrave Macmillan).

Paterson, Lindsay – Brown, Alice – Curtice, John – Hinds Kerstin – McCrone David – Park, Alison – Sproston, Kerry – SurrIDGE, Paula (2001). *New Scotland, New Politics?* (Edinburgh: Polygon).

Pittock, Murray (2008). *Road to Independence? Scotland since the Sixties* (London: Reaktion Books Ltd).

Rosůlek, Přemysl (2007). Národy, nacionalismus a teorie secese. In: Rosůlek, Přemysl a kol., *Politická filozofie: Aktuální problémy* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 63–88.

Rosůlek, Přemysl (2014). Politický secesionismus a etické teorie. Allen Buchanan a jeho kritici (Brno: Barrister&Principal).

Scottish Government (2007). *Choosing Scotland's Future: A National Conversation* (<http://www.gov.scot/Publications/2007/08/13103747/5>, 13. 3. 2017).

Scottish Government (2016). *Referendum on independence for Scotland* (<http://www.gov.scot/About/Government/concordats/Referendum-on-independence>, 16. 3. 2017).

Scottish National Party (2007). *Manifesto 2007* (<http://www.politicsresources.net/area/uk/ass07/man/scot/snp.pdf>, 13. 3. 2017).

Scottish National Party (2011). *Scottish National Party Manifesto*. ([http://votesnp.com/campaigns/SNP\\_Manifesto\\_2011\\_lowRes.pdf](http://votesnp.com/campaigns/SNP_Manifesto_2011_lowRes.pdf), 15. 3. 2017).

Seton-Watson, Hugh (1997). *Nations and States* (London: Methuen).

Schwarz, John E. (1970). The Scottish National Party: Nonviolent Separatism and Theories of Violence. *World Politics* Vol. 22, No. 4, s. 496-517.

Smith, Anthony D. (1991). *National Identity* (London: Penguin Books).

Smith, Anthony D. (1998). *Nationalism and Modernism* (London: Routledge).

SNP (2017). *Our Party* ([https://www.snp.org/our\\_party](https://www.snp.org/our_party), 7. 1. 2017).

The Economist (2016). *A background guide to "Brexit" from the European Union* (<http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2016/02/graphics-britain-s-referendum-eu-membership>, 20. 3. 2017).

The Scotsman (2008). *Four Decades on, Declaration of Perth Is Still Fueling Debate* (<http://www.scotsman.com/news/four-decades-on-declaration-of-perth-is-stillfuelling-debate-1-1169195>, 10. 3. 2017).

Tkacik, Michael (2008). Characteristics of Forms of Autonomy. *International Journal On Minority & Group Rights* Vol. 15, No. 3, s. 369-401.

UNDP (2016). *Understanding Decentralisation* ([http://web.undp.org/evaluation/evaluations/documents/decentralization\\_working\\_report.PDF](http://web.undp.org/evaluation/evaluations/documents/decentralization_working_report.PDF), 18. 11. 2016).

Waldenberg, Marek (2003). Terminologie. Národ, národnostní menšiny, národní otázky, národní ideologie. In: Hroch, Miroslav (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus* (Praha: Slon), 418-444.

Weller, Marc (2010). Introduction. In: Weller, Marc – Nodds, Katherine (ed.), *Assymmetric Autonomy and the Settlement of Ethnic Conflicts* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press), s. 1-13.

Wood, John R. (1981). Secession: A Comparative Analytical Framework. *Canadian Journal of Political Science* Vol. 14, No. 1, s. 107-134.

Zirakzadeh, Cyrus E. (1989). Economic Changes and Surges in Micro-Nationalist Voting in Scotland and the Basque Region of Spain. *Comparative Studies in Society and History* Vol. 31, No. 2, s. 318-339.

## **15. Resumé**

Purpose of this bachelor thesis is to describe character of scottish nationalism whether it is more secessionist or devolucionist. This thesis is divided in two different parts. In the theoretical part I deal with notions such as nation, state, national identity and nationalism. Description of these notions is followed by second part of theoretical part in which I generalize relationship between nationalism and forms of self-determination such as autonomy, devolution, federation or secession.

Practical part is concerned with analysis of main factors which can influence character of scottish nationalism. The period which take place in the practional party is since 1707 until these days but there is little bit said about period between 1707 – 1934 because there were no relavant data or surveys on issue of support for independence or any other form of self-determination.

As for the main determinant of scottish nationalism I picked up four possible variables which could possibly influence it the most. These I chose to analyse were current political and economical situation, national identities and membership in EU and how much do they affect character of scottish nationalism.